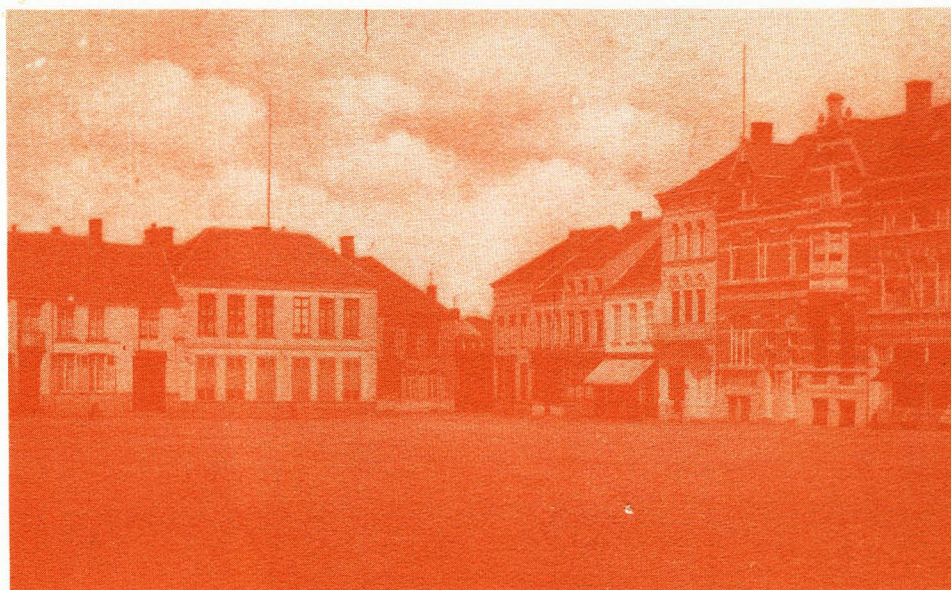


1887-1987

WACHTMEESTER EDWIN DECLERCQ - RIJKSWACHTBRIGADE IZEGEM

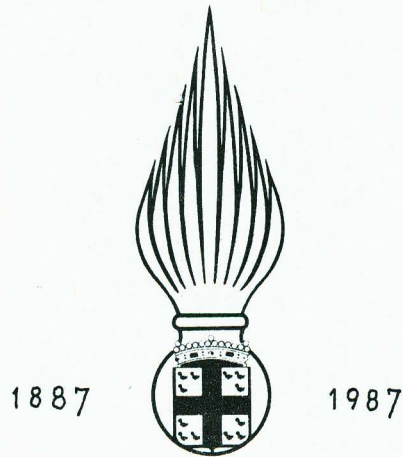


Honderd jaar

RIJKSWACHTBRIGADE IZEGEM

EDWIN DECLERCQ

Honderd jaar
**RIJKSWACHTBRIGADE
IZEGEM**





TEN MANDERE

HEEMKUNDIG TIJDSCHRIFT VOOR IZEGEM EN OMGEVING

In dit nummer:

- 3 VOORWOORD
- 5 1. KORTE GESCHIEDENIS VAN DE BELGISCHE RIJKSWACHT
- 12 2. DE FRANSE TIJD
- 15 3. IZEGEM KRIJGT EINDELIJK EEN EIGEN RIJKSWACHTBRIGADE.
- 23 4. DE IZEGEMSE RIJKSWACHT TIJDENS DE TWEE WERELDOORLOGEN.
- 35 5. DE HUISVESTING VAN DE RIJKSWACHT IN IZEGEM.
- 47 6. HET LEVEN IN EEN WILLEKEURIGE BRIGADE.
- 56 7. ONZE BRIGADECOMMANDANTEN.
- 66 8. EEN GREEP UIT DE IZEGEMSE PERS.

Verantwoordelijke uitgever : J.M. Lermyte, Kortrijksestraat 323, 8700 Izegem

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopij, microfilm of op welke andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Heemkring "TEN MANDERE" van Izegem.

Alle auteurs zijn verantwoordelijk voor hun ingestuurde teksten.

BESTUUR VAN TEN MANDERE :

			Tel.
Erevoorzitter	VERHOLLE Rafaël	Heyestraat 21	051/30.12.42
Voorzitter	LERMYTE Jean-Marie	Kortrijksestraat 323	051/30.39.99
Ondervoorzitter	BEKAERT Roger	Sint-Crispijnstraat 27	051/30.34.99
Secretaris	LEROY Robert	Boomforeeststraat 49	051/30.10.56
Penningmeester	DEPREZ Alberic	Ommegangstraat 69/1	051/30.28.48
Archivaris	DEMEURISSE André	Baronielaan 33	051/30.22.04
Bestuursleden	BILLIOUW Luc	Ter Beemden 16	051/30.12.23
	SEYNAEVE Freddy	Elegastlaan 14	051/30.58.31
	WILLAERT Hendrik	Krommekeerstraat 5 8080 Ruiselede	051/68.82.45
	VANDROMME Antoon	Blauwhuisstraat 52	051/30.31.35

REDACTIERAAD :

Hoofdredacteur	BLOMME Bart	Europastraat 13 8770 Ingelmunster	051/30.03.67
Redactieleden	VANDENBERGHE Raf	Meensesteenweg 77	051/30.46.23
	LERMYTE Jean-Marie	Kortrijksestraat 323	051/30.39.99
	VANDROMME Antoon	Blauwhuisstraat 52	051/30.31.35

VOORWOORD

Met de Rijkswacht komt de leek - de burger in de ambtelijke taal - slechts zelden in contact. Met de politie wordt meestal wat vertrouwelijker omgegaan, die komt meer onder het volk. Onbekend maakt onbemind, zeker de man van de wet die we toch in elke rijkswachter zien. Stoppen voor de rijkswacht doet geen enkele bestuurder graag ... of vergis ik me ? Toch is iedereen die het goed meent het erover eens dat de Rijkswacht een belangrijke functie heeft, zeker in een maatschappij als de onze.

Al honderd jaar heeft Izegem zijn eigen Rijkswachtbrigade ! Dat is inderdaad iets om te vieren. In een eeuw tijd kan veel gebeuren. Misschien zou diezelfde burger daar nauwelijks stil bij hebben gestaan. Dat was dan zonder de jonge wachtmeester EDWIN DECLERCQ gerekend. Ijverig, als een bezetene zelfs, is hij op zoek gegaan naar al wat hij over de Rijkswacht kon vinden, en dat was veel meer dan wat U lezer hier aangeboden krijgt.

De heemkundige kring Ten Mandere wil mensen die welk aspect dan ook van het (groot-) Izegemse verleden willen bestuderen graag aanmoedigen. Door dit nummer aan de Rijkswacht voor te behouden wil ook Ten Mandere deze eeuweling in het zonnetje zetten.

En zeggen dat nog zoveel verenigingen op hun geschiedschrijver wachten. Mag dit nummer een voorbeeld zijn ?

JEAN-MARIE LERMYTE
Voorzitter van Ten Mandere

Over de brigade Izegem ontbreekt alle documentatie in het archief van de Belgische Rijkswacht. Daarom was het opsporen en samenbrengen van de nodige gegevens een hele klus. Ze zijn erg verspreid en heel verscheiden van aard. Onvermijdelijk is misschien hier of daar wat aan onze aandacht ontsnapt. Omdat we menen dat het slechts om details kan gaan, durfden we het aan onze studie aan het brede publiek voor te stellen.

Met dank aan alle collega's - vrienden en sympathisanten die allen op hun manier hebben bijgedragen tot het realiseren van dit boekje en van de feestelijkheden op 16 mei 1987.

Een woord van bijzondere dank richten wij tot de Heemkundige Kring "Teni Mandere" uit Izegem voor hun correcte en bereidwillige medewerking.

1. KORTE GESCHIEDENIS VAN DE BELGISCHE RIJKSWACHT (1)

Hoewel de term "gendarmes" slechts uit de 18de eeuw dateert, kende men in de middeleeuwen toch de term "gens d'armes". Het waren wapenlieden die door edelen ingehuurd werden om hun bezittingen te beschermen. In diezelfde periode kwam ook de Franse term "maréchaussée" in zwang. Nu nog spreekt men een Frans-talige wachtmeester met "maréchal de logisé" aan.

Met een decreet van eind 1790 werd de oprichting van de "Gendarmerie Nationale" een feit. Dit korps stond onder de bevoegdheid van de minister van Oorlog. De Franse generaal Wirion werd in 1795 belast met het oprichten van dit korps in onze gewesten. Hij stelde ook wetteksten en reglementen op die nog hun naklank vinden in de organisatie en taken van het huidige Rijkswachterskorps. Ons land werd toen onderverdeeld in 9 departementen. Ieder departement telde vier divisies en die hadden op hun beurt 17 compagnieën en 42 lieutenances.

De term "marechaussee" kwam weer onder Willem I in voege en is het in Nederland nog steeds. De oprichting van de marechaussee gebeurde in 1814. Op 30 januari 1815 werd ook het reglement ondertekend. Om de gunst van de zuidelijke provincies te winnen werden de leden van de marechaussee vooral uit die provincies gerecruteerd. Het reglement was grotendeels een copie van dat onder het Franse Bewind. Het bleef behouden tot 1957. De behuizing evenwel veranderde totaal. Waar men voordien bij burgers of in nationale gebouwen gekazerneerd was, werden in de Hollandse tijd kazernes gebouwd of woningen gehuurd.

Vanaf eind augustus 1830 begon de Belgische Revolutie. Reeds op 6 oktober 1830 kreeg majoor Deladriere van het "Comité de la Guerre" het bevel over de in België achtergebleven "marechauses". Het Voorlopig Bewind benoemde op 21 oktober 1830 kolonel Briche tot commandant van de Belgische Nationale Gendarmerie. Hij moest die organiseren. Het aantal manschappen werd op 1.201 leden vastgesteld; 45 officieren en 1.156 gegradueerden. België werd onder-

verdeeld in 3 territoriale divisies, met elk 3 provincies of 3 compagnieën. Een compagnie werd onderverdeeld in luitenantenschappen, die bestonden uit 182 brigades die meestal elk 5 man te paard telden. In het begin stond de gendarmerie onder het bevel van een legerofficier. Vanaf 3 september 1847 was dat anders. Toen werd de functie van inspecteur-generaal gecreëerd en dat was een gendarme-officier die de (leger)commandant bijstond voor specifieke problemen van het politierecht.

De opleiding van de gendarme zelf werd van 1853 tot 1958 verstrekt door de theorie Bert. Aan de hand van "vraag en antwoord" werd de kennis getest (2).

Een voorbeeld :

" Wat zouden de gendarmen doen, zoo zij nochtans iemand vonden te slapen op den openbaren weg ?

Zij zouden hem bevelen op te staan en naar huis te gaan; zij zouden hem leiden, hetzij naar het politiebureau, hetzij naar de gendarmerie, of zelfs naar zijn woning, volgens de omstandigheden."

Verder bevatte de theorie ook nog onderrichtingen voor Technische Opsporingen en een samenvatting van Bijzondere Wetten.

In 1863 werd te Brussel het onderrichtdepot opgericht, de voorloper van de huidige Rijkswachtschool.

De evolutie van de gendarmerie was gebonden aan de bevolkingsgroei, de industriële vooruitgang en de ontwikkeling van de communicatietechnieken. Na de crisis van 1885 werden voor de ordehandhaving Mobiele Groepen opgericht en werden de effectieven tot 2.232 personen (51 officieren en 2.181 gegradueerden) opgetrokken.

Van 1836 tot 1900 zorgde de provincie voor de kazernering van de eenheden (Provinciewet van 1836). Nadien stond weer de Staat in voor de kazernering, maar de provincie diende een jaarlijkse dotatie te doen, naargelang het aantal personen en paarden in de brigade. Rond de eeuwwisseling doen de telefoon, de schrijfmachine en ... de fiets hun intrede bij de Rijkswacht. In 1908 worden de 3 luitenantenschappen veranderd in 4 districten. De brigade Izegem veranderde in 1913 van Compagnie Brugge - district Kortrijk naar Compagnie Kortrijk - district Roeselare.

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog telde de Belgische Rijkswacht 4.325 leden (85 officieren en 4.240 gegradueerden en gendarmen) onderverdeeld in 450 brigades. Op 2 augustus 1914 werden de gendarmen bij de legereenheden ingedeeld en vertrokken ze naar nieuwe bestemmingen. Dit waren de provoosteenheden. De Westvlaamse eenheden trokken zich terug naar Oostende, later naar Veurne. Tot aan het einde van de oorlog pas de gendarme zich aan de bijzondere situatie aan. Eén van de opdrachten bestond erin om deserteurs te arresteren. Dat bracht met zich mee dat men weldra de bijnaam : "Piotte-Pakkers" of "P.P." meekreeg. Wellicht ook was dit één van de redenen waarom er in 1916 en 1918 drie gendarmen vermoord werden door soldaten.

Op 7 oktober 1914 had te Edemolen (bij Gent) een gevecht plaats tussen een wielrijderspeleton van de Gendarmerie en een Duitse voorhoede. De groep gendarmen onder leiding van kapitein Fremault bestond uit 27 personen. Kapitein Fremaut en 5 gendarmen sneuvelden tijdens dit gevecht. Op deze datum wordt sinds 1933 het Feest van de Rijkswacht ingericht (4)

In 1920 werd kolonel Blondiau tot bevelhebber van de Gendarmerie benoemd. Het was de eerste keer dat er iemand uit het korps zelf die functie waarnam. Drie jaar later werden sommige brigades omgevormd : het paard werd vervangen door de fiets.

In het Staatsblad van 19 december 1925 werd officieel voor het eerst de term "Rijkswacht" gebruikt. Het zou evenwel nog jaren duren vooraleer die term de vorige volledig had verdrongen. Omwille van het steeds drukker verkeer werd begin 1933 de Bijzondere Wegpolitie ingericht.

Op de vooravond van de Tweede Wereldoorlog telde de Rijkswacht 187 officieren en 8.200 onderofficieren. Gedurende de mobilisatie verloren de territoriale eenheden opnieuw een gedeelte van hun mensen, toen de provoosteenheden werden opgericht. De binnenlandse brigades hadden toen de volgende opdrachten : opeisingen verrichten, opzoeken en arresteren van verdachten of sympathisanten van de vijand, overbrenging van gevangenen, bewaking van vitale punten, overdracht van fondsen, bescherming van personaliteiten, het kanaliseren van de golf vluchtelingen, opzoeken van parachutisten en vliegeniers, het opzoeken van deserteurs, hergroeperen van geïsoleerde militairen, enz.

Tijdens de Achttiendaagse veldtocht opereerde een deel van het 2de Licht Regiment (Mobile Groepen Antwerpen en Luik) in de streek van Izegem, rond 24 mei 1940. Zo'n Rijkswachteenheid moest verkennings- en bewapeningsopdrachten vervullen.

Na de veldtocht werden de rijkswachters, die afgescheiden waren van het Belgisch Leger naar de kazernes teruggezonden. Ze werden ter beschikking gesteld van het Duitse leger. De Eskadrons Sluikhandel (Eskadrons "S") werden einde 1941 opgericht, om de zwarte markt en de diefstal van voedingswaren te bestrijden. Iedere provincie had zijn Eskadron. Na 31 maart 1943 deden heel wat rijkswachters die de Nieuwe Orde gunstig gezind waren hun intrek in dit korps. Daar er echter bij de Rijkswacht heel wat verzetslieden waren, kwam er van een echte collaboratie in vele gevallen niets in huis.

Na de landing in Normandië, kwam er op 13 september 1944 een Ministeriële beslissing dat alle rijkswachters die in dienst gekomen waren sinds 16 mei 1940 het korps moesten verlaten. Ook na de oorlog waren er nog zuiveringsacties binnen de Rijkswacht. In 1945 werden de effectieven vastgelegd op 12.000 man. In 1949 werd de Bijzondere Wegpolitie heringericht. Vanaf 1950 was de "rijbroek" niet meer verplicht en deed de "battle-dress" zijn intrede.

In 1955 vond een nieuwe reorganisatie plaats. Het aantal brigades verminderde van 574 naar 541 en het aantal districten van 68 naar 55. De territoriale eenheden kregen ook hun eerste voertuigen, de jeeps Minerva of motorfietsen met zijspan. Einde 1957 werd de Wet op de Rijkswacht goedgekeurd. Daarmee werd de Rijkswacht de Vierde Krijgsmacht in België. Waar men in 1963 nog de 60-urenweek kende, werd van 1973 de 42,5 urenweek ingevoerd. Dit bracht met zich mee dat de Mobiele Permanentiediensten werden ingevoerd. In 1969 werd de muurtelefoon in gebruik genomen. In 1963 werd het uniform aangepast aan de noden van die tijd en sinds 1969 draagt men het huidig uniform. In 1965 reden de eerste rijkswachterscombi's. In 1968 werden speurhonden in dienst genomen. De groep Diane, die het terrorisme aanpakt, werd in 1972 opgericht en draagt sedert 1977 de naam "Speciale Interventie Eskadron". Verder zien we in de jaren 1970 een modernisering van de apparatuur zoals de Puma-helikopter, de computer, de mobiele terminal, de kantoorvrachtwagens, de Porches, Range-

Rovers, enz... In 1977 werd andermaal een wijziging van de territoriale organisatie doorgevoerd; 27 bestaande brigades werden afgeschaft en 6 nieuwe opgericht.

TAKEN VAN DE RIJKSWACHT

Het is een openbare macht ingesteld om de orde te doen handhaven en de wetten te doen naleven. Zij voert ook opdrachten uit ten voordele van het leger.

Zoals : de provoosteenheden.

Verder is zij belast met opdrachten van gerechtelijke en administratieve politie.

Zij spoort misdaden, wanbedrijven en overtredingen op en stelt ze vast.

Zij spoort geseinden op. Zij staat in voor de overbrenging van gevangenen, ook voor de politie van hoven en rechtbanken.

Zij staat verder in voor de bescherming van personen en eigendommen.

Zij staat ook in voor de politie van het verkeer, in het bijzonder buiten de agglomeraties.

Zij zorgt voor de handhaving van de openbare orde. Zij houdt toezicht op vreemdelingen en zij staat in voor de bewaking van de grenzen.

Zij staat in voor de bescherming van de Koninklijke Familie en bepaalde overheden.

ORGANISATIE VAN DE RIJKSWACHT

De Rijkswacht hangt af van :

- het Ministerie van Binnenlandse Zaken voor de administratieve politie en de handhaving van de openbare orde.
- het Ministerie van Justitie voor alles wat betrekking heeft op gerechtelijke politie, de vreemdelingenpolitie en de veiligheid van de staat.
- het Ministerie van Landsverdediging voor wat het toezicht betreft op de uit hun korps afwezige militairen en hulp bij de voorbereiding van mobilisatieverrichtingen
- en van het Ministerie van Openbare Werken voor al wat het kazernement betreft.

Ons land is onderverdeeld in vijf gebieden :

1. Oost- en West-Vlaanderen
2. Antwerpen en Limburg
3. Luik en Luxemburg
4. Henegouwen en Namen
5. Brabant

Ieder van deze gebieden, met uitzondering van Brabant is onderverdeeld in 2 territoriale groepen. Zo kent het gebied Oost- en West-Vlaanderen de Territoriale groep Oost-Vlaanderen en de Territoriale Groep West-Vlaanderen; men kan de territoriale groep vergelijken met een provincie. Aan het hoofd van de Territoriale Groep staat een Kolonel.

De territoriale groep bestaat uit districten (voor West-Vlaanderen : Brugge, Ieper, Kortrijk, Oostende, Veurne en Roeselare); de Bijzondere Wegpolitie; de Autowegenpolitie; een staf.

De districten staan onder leiding van een lagere officier of van een majoor. Het district omvat : brigades; de B.O.B; het transmissiecentrum; een staf. Het district Roeselare bevat de brigades Kortemark , Ardoorie, Torhout, Roeselare, Tielt, Dentergem, Ruiselede, Meulebeke en Izegem.

De brigade is de basiseenheid van de territoriale groep. Zij wordt bevolen door een adjudant. Een brigade bestaat uit één of meer gemeenten.

Het aantal rijkswachters in een brigade hangt af van de belangrijkheid van het ambtsgebied. Het minimum is zes. Momenteel zijn er in Izegem twaalf rijkswachters. Tot de taken van de brigade behoren het opsporen, het vaststellen van inbreuken op wetten, reglementen en besluiten, het inwinnen van informatie betreffende openbare orde, het instaan voor de handhaving van de openbare orde, zorgen voor de veiligheid van personen en eigendommen, het opsporen en aanhouden van personen wier aanhouding wordt bevolen door het gerecht.

Al deze taken, en nog verscheidene andere, worden uitgevoerd tijdens de rondes, nachtrondes, bewakings- en opsporingsdiensten.

GRADEN BIJ DE RIJKSWAChT

Luitenant Generaal (Lt. Gen.)	Opperofficieren
Generaal Majoor (Gen. Maj.)	
Luitenant Kolonel (Lt. Kol.)	Hogere Officieren
Kolonel (Kol.)	
Majoor (Maj.)	
Kapitein Commandant (Cdt.)	Lagere Officieren
Kapitein (Kap.)	
Luitenant (Lt.)	
Onder - Luitenant (Olt.)	
Adjutant Chef (Adj. Chef)	Hoofdonderofficieren
Adjutant (Adj.)	
Eerste Opperwachtmeester (1 OWM.)	Keuronderofficieren
Opperwachtmeester (OWM.)	
Eerste Wachtmeester (1 WM.)	Onderofficieren
Wachtmeester (WM.)	
Brigadier (Brig.)	Schoolgraden
Rijkswachter.	

2. DE FRANSE TIJD (3)

Al is de Izegemse Rijkswachtbrigade slechts honderd jaar oud, ook voordien moest de orde gehandhaafd worden. Het eerste optreden van gendarmen in Izegem dateert van uit de Franse Periode.

De houding van het Franse regime t.o.v. de godsdienst en de gehate concriptiewet, leidde in het najaar 1798 tot opstandigheid, die zou uitmonden in de fameuze Boerenkrijg. De gendarmen stonden natuurlijk aan de kant van de overheid. Ook Izegem kreeg met hen te maken.

In de week van 10 oktober werden talrijke conscrits in het geheim uitgenodigd om op zondag 14 oktober 1798 te vergaderen in de herberg "SINT-PIETER" tegenwoordig "De oude Sinte Pieter" in de Sint-Pietersstraat. Deze samenkomst werd bij het Stadsbestuur bekend en er werd een naamlijst opgesteld met de namen van 84 Izegemse lotelingen.

Naar aanleiding van deze geheime vergadering werd Pieter Misselin, één van de opruiers, opgepakt op de zuidwestelijke buitenwijk DE MOL. Eén gendarm moest hem overbrengen naar het "Maison d'Arrêt" van de Kortrijkse Rechtbank, maar hij had geen geluk (4). Tijdens die overbrenging naar Kortrijk, op maandag 15 oktober 1798, slaagde Misselin erin te ontsnappen langs de weg Ingelmuuster-Kortrijk. De gendarm beweerde achteraf dat hij tijdens de overbrenging overvallen was geweest door een zevental met pistolen gewapende mannen die vijfmaal geschoten zouden hebben. In het gevecht zou de gendarm een van zijn belagers aan de schouder gekwetst hebben door een sabelhouw. De vlucht van Misselin werd door de gerechtelijke overheid zeer ernstig opgenomen.

Zagen de Izegemnaren zelden gendarmen, daags na de ontvluchting van Misselin kwamen er zes, vergezeld door een officier, naar Izegem. Er werden tal van huiszoekingen gedaan naar de ontsnapte, allemaal tevergeefs.

Ook de Franse commissaris Comere gebruikte gendarmen om twee Izegemse conscrits naar Brugge te brengen. Deze twee hadden bij een transport van Brugge naar Rijsel, hun groep verlaten om in Izegem eerst hun zaken te regelen. De groep verlaten was natuurlijk verboden, maar de plaatselijke commissaris had hun beweringen nagetrokken en juist bevonden. Hoewel hij een gunstige brief schreef naar de centrale administratie te Brugge, liet hij ze toch door twee gendarmen naar Brugge vergezellen.

Ook op 18 augustus 1807 kreeg Izegem het bezoek van vijf soldaten en drie gendarmen. Ze kwamen om de ouders van de gevluchte lotelingen gevangen te nemen. Zo werden de voortvluchtige conscrits moreel gedwongen hun schuilplaatsen te verlaten. Dergelijke groepjes militairen werden met de naam "Exécution Militaire" bedacht.

Door de brigadier van de Gendarmerie van Roeselare werd op 7 september 1807 een Lemiere uit Izegem aangeklaagd als "déserteur en route". De gesignaleerde was echter tijdens een verplaatsing van zijn legerafdeling ziek gevallen en was naar het hospitaal van Rijsel overgebracht. Dank zij een brief van haar zoon kon moeder Lemiere het misverstand bewijzen. De aanklacht van "déserteur en route" werd ingetrokken.

Ook werden brieven teruggevonden van ouders van lotelingen die gericht waren aan de gendarmerie. Zo bijvoorbeeld een brief van 20 september 1808 geschreven door de ouders van Jean Emmanuel Sabbe naar de commandant van de Keizerlijke Gendarmerie te Brugge. Ze probeerden vermindering te bekomen van gevangenisstraf die hun zoon als deserteur had opgelopen (5).

Wanneer op 19 mei 1808 Louis Joseph Thilleur als nieuwe meier geïnstalleerd werd, kwam hij de stad binnen via de weg Ingelmunster-Izegem. Aan de tolbarrière werd hij plechtig ontvangen. Een brigade gendarmen bewees er de nieuwe meier de militaire eer.

In die periode bestond een brigade (of echouade) van de gendarmen meestal uit vijf man te paard; één wachtmeester of brigadier in de functie van brigadecommandant en daarnaast nog vier man. In onze streek was een brigade ondergebracht in Tielt, in "het Hospitaal der Recalletten". Dat is het huidig Tieltsse

Stadhuis op de Markt. Ook Kortrijk bezat een brigade in het Klooster van de Augustijnen.

Dat deze brigades telkens ondergebracht werden in kerkelijke gebouwen, kwam door een maatregel van de Franse Overheid op 5 augustus 1796. Zeer veel godshuizen hadden geweigerd gendarmen onderdak te geven, maar voortaan zou geen enkel protest nog aanvaard worden. (6) Behalve in "openbare" gebouwen werden de gendarmen soms ondergebracht bij burgers, die daarvoor een vergoeding konden krijgen.

Wat een gendarm in de Brigade in die tijd zoal nodig had, wordt uitvoerig beantwoord in de

"UYTTREK van den REGISTER DER BESLUITEN van de Centrale Administratie van het Departement der Leye."

" Ameublement :

Onze gendarm heeft nodig :

... een bedde, lang ses en breed vier voeten (7), een strozak, twee matrassen, eene wollen sarge, een hoofdpeluwe, twee paar laekens, een kasken, eene tafel, drie stoelen, boorden om op te leggen, de porte-manteaux, aan het hoofd-ende van ieder bedde, een faisceau voor de wapens, haeken voor het hangen van de sabels, leerzen, en toerusting der peerden, twee brandels, een vuurschoppe en tange.

In den stal en voor elke Brigade zijn er nodig; kribben, rosteelen, een halve kiste met een deksel, waar van de commandant den sleutel moet hebben, een kleyn wan, schobben, vorken en schutzels om de peerden te behoeden voor het slaen. Voorders zijn daer noodig twee heemers voor den stal en twee putketels met een keten en eenen bak nevens den put om de peerden te laten drinken. Aan de muren van den stal en van buyten moeten er vastgemaakt wezen ijzeren ringen voor het heelen van peerden."

3. IZEGEM KRIJGT EINDELIJK EEN EIGEN RIJKSWACHTBRIGADE.

Al maken we nu een hele sprong in de geschiedenis, naar 1869 namelijk, toch zou het nog bijna twintig jaar duren voor Izegem zijn eigen brigade kreeg. Aan die periode besteden we in dit hoofdstuk onze aandacht; Dat is mogelijk dank zij het stadsarchief.

Op zaterdag 3 april 1869 werd in de gemeenteraad als het laatste punt medegedeeld dat men uit goede bron vernomen had dat Izegem misschien een "brigade gendarmen" zou kunnen bekomen (8). Er wordt onmiddellijk besloten een aanvraag te richten tot de heer Minister van Oorlog en om uit te kijken naar een geschikte plaats om een gendarmerie te bouwen. Op 5 april 1869 vroeg het schepencollege inderdaad aan de minister om in Izegem een "escouade" te willen oprichten. Dat was een deel van een sectie gendarmen te paard. De schepenen wezen erop dat Izegem 8 à 9.000 mensen telde en dat de handel en de nijverheid er in volle ontwikkeling waren dank zij de nieuwe verkeersmiddelen. De gendarmen zouden de plaatselijke politie kunnen bijstaan in de ordehandhaving, vooral bij "la classe ouvrière". Ze zouden ook kunnen toezicht houden op de vele vreemdelingen die zich in Izegem kwamen vestigen, aangetrokken door de groeiende industrie (9).

Tegelijkertijd werd er een brief gestuurd naar de Procureur des Konings te Kortrijk onder wiens gerechtelijk arrondissement Izegem valt. Daarin werd hij gevraagd de aanvraag aan de Minister te willen steunen. Hierbij worden geen redenen voor de aanvraag opgegeven, wel gewezen op de belangrijke en topografische ligging van Izegem (10).

Behalve nog met de provinciegouverneur werd ook contact gezocht met de commandant van het Luitenantschap Kortrijk, waaronder Izegem ressorteerde. In een brief aan de commandant werd ondermeer gesproken over de huisvesting. De stad was bereid een terrein aan te kopen en daarop een gebouw te laten optrekken. Er zou ook een mooie koer en tuin zijn. In afwachting zou de stad uit-

zien naar een gebouw dat groot genoeg zou zijn om alle leden van de brigade comfortabel te logeren. (11)

Ook toen maalde de administratieve molen blijkbaar zeer langzaam. Nadat het schepencollege drie en een half jaar gewacht had, werd op 10 december 1872 de Minister van Oorlog nogmaals aangeschreven. Het gemeentebestuur had gehoord dat men op het Ministerie bezig was met het opstellen van nieuwe omschrijvingen voor het politiekorps en durfde daarom aandringen bij de Minister om ook in Izegem gendarmen te krijgen. In deze brief werd nogmaals aangedrongen om tijdig van de beslissing op de hoogte gebracht te worden zodat er voldoende tijd zou zijn om de nodige terreinen aan te kopen (12). Op 18 februari 1873 werd nog eens een poging ondernomen. Deze vraag wordt nu echter gekoppeld aan het feit dat men die beslissing afwacht om eventueel een nieuwe betrekking als politieagent open te stellen (13).

Het bleef stil. Tot 1887 zelfs.

We moeten er rekening mee houden dat het land in de jaren 1880 sociale beroering kende. Het socialisme broeide en betekende een groot probleem voor de ordehandhaving. Daarom trouwens werden de mobiele groepen in de schoot van de gendarmerie opgericht. Een eeuw geleden had de arbeidersbevolking het hard te verduren. Vooral de loonsverminderingen, met armoede en wanhoop als gevolg, kwamen hard aan.

Op 3 januari 1887 kreeg het Izegemse stadsbestuur van de gouverneur een dossier in verband met de oprichting van een rijkswachtbrigade in Izegem. Het Stadsbestuur antwoordde op 11 januari. Het wees erop dat de gemeenteraad sedert 1869 een aanvraag had gedaan, dat Izegem eind 1886 9.799 inwoners telde, waaronder een zeer groot aantal werklieden, want de nijverheid en de handel waren in Izegem belangrijk. Ook de misdaad en de misdrijven namen van langsom meer toe en elk jaar had de politiecommissaris al herhaaldelijk moeten een beroep doen op de rijkswacht van Roeselare. Niet alleen lag Roeselare veraf, ook de omliggende landelijke gemeenten zouden kunnen profiteren van een rijkswachtbrigade in Izegem (14).

ART. 10. Les agents de l'administration des ponts et chaussées ont, à toute heure du jour et de la nuit, accès dans les usines hydrauliques, afin de s'assurer si les prescriptions du présent règlement sont ponctuellement observées.

ART. 11. Le présent règlement particulier et le règlement général en date du 30 avril 1881 dont il forme le complément, régissent également, en tant qu'ils puissent s'y appliquer :

A. Le bras de la Petite Nèthe compris dans la traverse de Lierre, entre le barrage du Grand Spuy et la Nèthe inférieure, et dont la longueur est de 4,150 mètres;

B. La dérivation établie à l'ouest de Lierre, s'étendant de la Petite Nèthe à la Nèthe inférieure, et d'une longueur de 2,095 mètres.

ART. 12. Les dispositions du présent arrêté seront exécutoires à dater du 1^{er} octobre 1887.

Nos ministres des finances (M. A. BERNAERT) et de l'agriculture, de l'industrie et des travaux (chevalier DE MOREAU) sont chargés, chacun en ce qui le concerne, de l'exécution du présent arrêté.

ANNEXE N° 1.

Tableau des distances mentionné à l'article 4 du règlement.

Distances kilométriques cumu- lées à partir de la tête aval, du barrage du Moll à Lierre.	DÉSIGNATION DES PONTS, ÉCLUSES, LIEUX D'EMBARQUEMENT, DE DÉBARQUEMENT, ETC.	Distances kilométriques cumu- lées à partir du canal de Jone- s, du barrage de Moll à Lierre, no 1 à Grobbendonck.
17.833	Origine de la Petite-Nèthe cana- lisée, Grobbendonck-canal . . .	0.000
17.683	Ecluse n° 1 à Grobbendonck . . .	0.150
17.381	Pont tournant de Grobbendonck . . .	0.472
15.676	1 ^{er} embarcadère du duc d'Ursel . . .	2.157
15.220	2 ^e id.	2.613
14.790	Ecluse n° 2 sous Grobbendonck . . .	3.043
13.677	Grand Eisendonck sous Nylen . . .	4.166
12.637	Quai ou embarcadère Boirens, sous Nylen.	5.178
11.982	Ferme Van Herck, sous Nylen . . .	5.851
10.098	Ecluse n° 3 sous Nylen	7.735
9.032	Pont tournant de Molterène . . .	8.801
6.706	Seppkeens sous Emblehem	11.127
6.025	Ecluse n° 4 sous Emblehem	11.808
5.066	Confluent du Bollock	12.787
4.796	Passerelle du Wolfsoeckbeek . . .	13.037
3.376	Débarcadère De Groof à Lissp . . .	14.457
3.017	Id. du Moll à Lissp	14.816
2.680	Pont de Natasch	15.153
2.113	Dérivation des Nèthes à l'ouest de Lierre	15.720
1.630	Barrage du Grand-Spuy	16.203
1.336	Id. du Petit-Spuy	16.497
1.238	Jonction de la Grande-Nèthe . . .	16.578
0.853	Pont de la Porte de Louvain . . .	16.990
0.773	80 mètres en aval de ce pont . . .	17.060
0.000	Tête aval du barrage du Moll . . .	17.833

ANNEXE N° II.

Déclaration pour exemption des droits de navigation dans les cas prévus à l'article 5 du règlement.

Le soussigné (1) ... déclare que d'après les ordres qu'il a donnés dans l'intérêt du service, à cause (2) ... le bateau (3) ... conduit par le nommé (4) ... doit quitter (5) ... pour aller stationner (6) ... jusqu'au moment où ce bateau pourra revenir à son point de départ, dès que la cause qui motive son déplacement aura cessé d'exister.

(7) le ... 188
(Signature.)

Vu au passage du dit bateau.

(8), le ... 188

(9) Le ...

(Signature.)

(1) Qualité de l'agent. — (2) Baisse des eaux ou toute autre circonstance à indiquer. — (3) Nom du bateau; après le nom, indiquer si le bateau est à vide ou à charge. — (4) Nom et prénoms du patron. — (5) et (6). Indiquer l'endroit: rivage, quai, pont, écluse, port, bassin, etc. — (7) Lieu d'où est datée la déclaration. — (8) Lieu de perception du visa. — (9) Qualité de l'agent du service de perception ou de contrôle.

272. — 9 AOUT 1887. — Arrêté royal.
— Gendarmerie. (Monit. du 12 août 1887.)

Léopold II, etc. Considérant qu'il importe à la bonne exécution du service de modifier l'organisation des lieutenances de gendarmerie;

Vu notre arrêté du 3 janvier 1887;
Vu les avis favorables de nos ministres de la justice et de l'intérieur et de l'instruction publique;
Sur la proposition de notre ministre de la guerre,

Nous avons arrêté et arrêtons :

ART. 1^{er}. Il est créé deux brigades de gendarmerie à cheval, conformément au tableau A ci-annexé.

ART. 2. Le poste de gendarmerie de Laeken est transformé en brigade.

ART. 3. Il est créé six lieutenances de gendarmerie, conformément au tableau B.

ART. 4. Le siège de la 2^e lieutenance de Bruxelles est transféré à Izelles.

ART. 5. Notre ministre de la guerre (M. PONTUS) est chargé de l'exécution du présent arrêté.

TABLEAU A. (ANNEXE A L'ARRÊTÉ ROYAL.)

État indiquant l'emplacement et la composition des nouvelles brigades de gendarmerie à cheval.

PROVINCE.	SIÈGE de la BRIGADE.	COMPOSITION ORGANIQUE.		COMMUNES RESSORTISSANT DE LA BRIGADE.	Observations.
		Maréchal des logis.	Gendar- mes.		
Flandre occi- dentale.	Iseghem.	4	4	Cachtem, Emelghem, Ingelmun- ster, Iseghem, Lendelede, Wynkel-Saint-Eloi.	La brigade d'Iseghem ressortit à la lieutenance de Cour- trai.
Hainaut.	Anderlues	4	4	Anderlues, Leval - Trahegnies, Mont-Saint-Aldegonde, Mont- Sainte-Genève.	

TABLEAU B. (ANNEXE A L'ARRÊTÉ ROYAL.)

État indiquant l'emplacement et la composition des nouvelles lieutenances de gendarmerie.

PROVINCE.	SIÈGE de la LIEUTENANCE.	COMPOSITION ORGANIQUE.		BRIGADES RESSORTISSANT DE LA LIEUTENANCE.
		Lieutenant.	Sous-lieu- tenant.	
Brabant.	Laeken . . .	»	4	Assche, Laeken, Nolenbeek-Saint-Jean, Wol- verhem.
	Jodoigne . . .	4	»	Grez-Doiceau, Janche, Jodoigne, Léan, Nil- Saint-Vincent, Perwez, Tirlemont, Wavre.
Flandre orientale.	Saint-Nicolas	4	»	Basel, Beveren-Waes, Calloo, Hamme, Saint- Nicolas, Saint-Gilles-Waes, Stekene, Zwyn- drecht.
	Eecloo . . .	»	4	Aeltre, Assenede, Bassevelde, Eecloo, Mal- degem, Saint-Laurent, Seizette, Somergem Ghisteles, Ostende, Oudenbourg.
Flandre occidentale.	Ostende . . .	4	»	
Hainaut.	La Louvière	4	»	Anderlues, Binche, Braine-le-Comte, Fon- taine-l'Évêque, Houdeng-Goegnies, La Lou- vière, Manage, Morlanwez, Rœulx.

273. — 9 AOUT 1887. — Loi accordant aux huissiers le droit d'instrumenter devant les justices de paix et de nommer leurs syndics (1). (Monit. du 12 août 1887.)

Léopold II, etc. Les chambres ont adopté et nous sanctionnons ce qui suit :

ART. 1^{er}. Tous les huissiers résidant

dans un canton ont qualité pour faire les exploits devant la justice de paix de ce canton.

Tous les huissiers résidant dans des cantons ayant le même chef-lieu ont qualité pour faire les exploits devant la justice de paix de chacun de ces cantons.

En ce qui concerne les huissiers ayant leur résidence dans les cantons de

(1) Session de 1886-1887.

Op 24 mei 1887 liet het Stadsbestuur de gouverneur weten dat in Izegem geen enkel bestaand gebouw geschikt was om een rijkswachtbrigade in onder te brengen. Wel kon er geschikte bouwgrond aangekocht worden (15).

Wellicht had het stadsbestuur officieus een gunstig antwoord bekomen, want op 16 juli 1887 werden de burgemeesters van Oostrozebeke, Westrozebeke, Moeskroen en Waregem aangeschreven (16). In deze gemeenten was er vrij recent een rijkswachtbrigade opgericht. Het Stadsbestuur wilde de grootte van de bebouwde en onbebouwde rijkswachtterreinen kennen, hoeveel ze gekosten hadden en voor hoeveel de provincie was tussenbeide gekomen. Vanwaar die laatste vraag? Ingevolgde de provinciewet van 1836 moest de provincie in staan voor de kazernering van de gendarmerieëenheden. Daartoe doet de provincie een jaarlijkse storting aan de gemeenten, die afhankelijk is van het aantal manschappen en het aantal paarden in die brigade.

Eindelijk was het zover. Bij Koninklijk Besluit van 9 augustus 1887 werden twee nieuwe rijkswachtbrigades opgericht: die van Izegem en die van Anderlues, in Henegouwen. Dat Koninklijk Besluit, dat in het Staatsblad van 12 augustus 1887 verscheen, telde vijf punten. Het zou een brigade worden van 5 man te paard; 1 wachtmeester en vier gendarmen.

Die brigade diende in te staan voor de stad Izegem en de omliggende gemeenten Kachtem, Emelgem, Ingelmunster, Lendelede en Sint-Eloois-Winkel. Er werd ook bepaald dat de Izegemse brigade onder het Luitenantschap KORTRIJK viel.

Over deze bevestiging schreef P. Declercq ooit het volgende: "Tot vóór 1887 deed de gendarmerie van Roeselare dienst op het grondgebied van Izegem. De eerste brigade gendarmen van vier man kwam zich te Izegem vestigen op 9 augustus 1887. Daags voordien was als wachtmeester aangekomen, dhr. Gabriel Claeys. De gendarmen deden dienst te paard tot 1914. Het huis eertijds bewoond door dhr. Petrus Parmentier op de hoek van de Grote Markt en de Brugstraat diende tot Gendarmerie (17).

De auteur vergist zich tussen de datum van het Koninklijk Besluit en de dag dat de rijkswachters in Izegem aankwamen. In zijn dagboek schrijft Jules Lafaut dat gendarmen in Izegem verschenen op 16 september 1889 (18).

Dit is ook heel aannemelijk niet alleen was Lafaut tijdsgenoot, volgens de dienst Bevolking van Izegem, kwam wachtmeester Claeys hier slechts op 12 sep-



Links de Gendarmerie. Men ziet gedeeltelijk het opschrift "Nationale Gendarmerie".

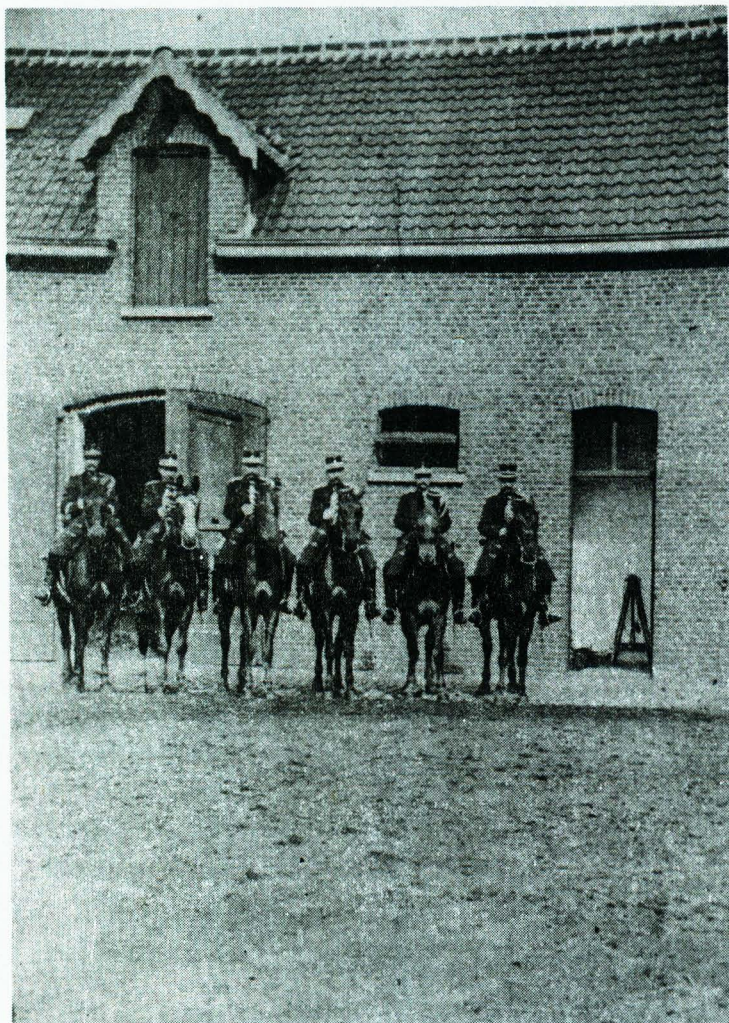
tember 1889 aan uit Herentals. Hij zou hier blijven tot 10 januari 1897.

Al werd het Koninklijk Besluit van 9 augustus 1887 pas twee jaar later uitgevoerd, officieel is de Rijkswacht HONDERD JAAR in Izegem, officieus begon die dienst hier pas twee jaar later.

Toen op 10 januari 1897 wachtmeester G. Claeys naar Ingelmunster vertrok, was dit slechts voor een heel korte periode. Op 13 juli 1898 kwam hij hier al terug. Hij werd niet meer als "wachtmeester" ingeschreven maar als "politie-toeziener". Deze functie is bij de mensen beter gekend onder de volkse benaming van "witte klakke".

Op 12 september 1889 vestigde zich behalve wachtmeester Claeys ook Camille Parmentier zich in Izegem. Hij kwam van Egem. Veertien dagen later noteerde men ook Seraphin Mois die uit Nieuwpoort kwam. Van Henri Verberckt kennen we herkomst noch datum van aankomst. Alleen van zijn vertrek naar Antwerpen is een officiële datum bekend; 15 juli 1892.

Dat er nood was aan een degelijke ordehandhaving, blijkt uit streekkranten uit die jaren. Met de regelmaat van een klok komen vechtpartijen voor, waarbij zelfs geregeld messen getrokken werden.



Izegemse brigade (tussen 1897 en 1902). Foto genomen vòòr de stallen van de rijkswachgebouwen op de Grote Markt. V.l.n.r. : Frans Vankesbeeck, Henri Pynte, Pierre Deblieck, Dorus Dewinde, Verschelde, ?.

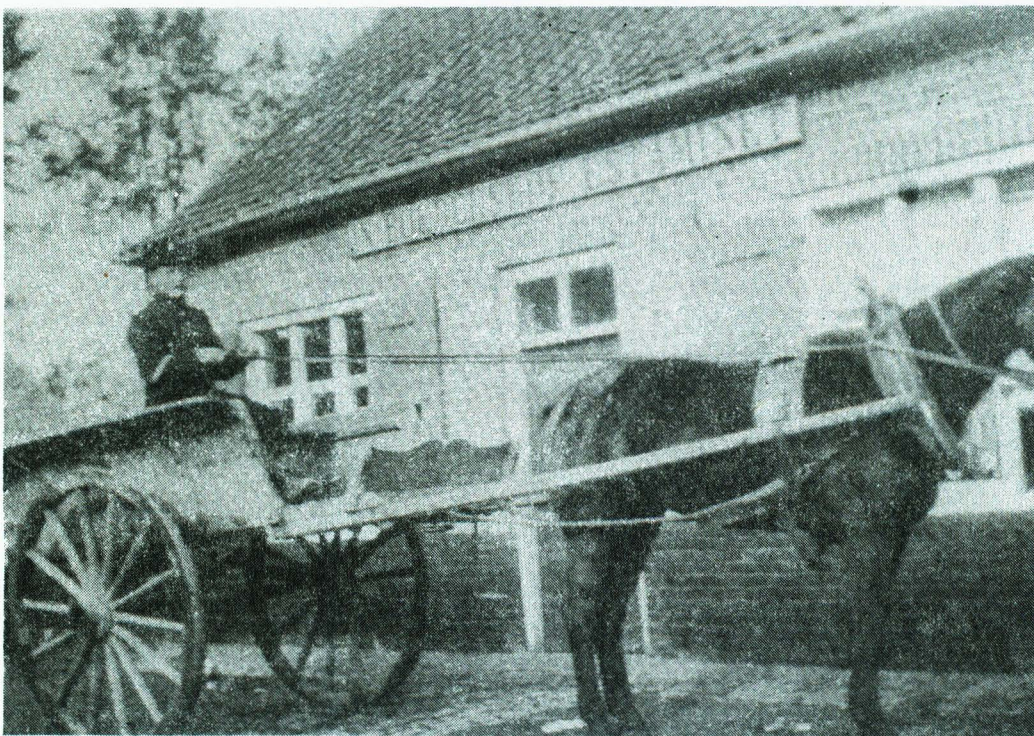
Het was ook de tijd van groeiend alcoholisme. Het aantal herbergen in Izegem en omgeving groeide zienderogen. De drank bracht naas die vele ruzies ook heel wat armoede en ellende. In 1883 telde Izegem 145 herbergen, of 1 per 60 inwoners. In 1898 waren het er al 334 voor circa 11.000 inwoners, dit is 1 per 32 Izegem-naren... kinderen van in de wieg meegerekend ! (20)

In het stadsarchief vinden we dd. 17 juli 1888 een geschreven vordering terug aan de gendarmerie. Het gaat daarin om de ordehandhaving in de Mandelmeersen bij de jaarlijkse paardenrennen die daar op dinsdag van de kermisweek gehouden werden. De stad Izegem vroeg 14 gendarmen te paard voor de handhaving der orde. Die vordering werd gericht aan de Kapitein-Commandant van de Nationale Gendarmerie te Brugge. (21) Het antwoord was positief. Er zouden manschappen gestuurd worden uit de Luitenantenschappen van Kortrijk en Ieper. (22) Deze koersen trokken ieder jaar veel volk. Zo konden we ook de vorderingen van 1889 - 1890 - 1891 en 1892 terugvinden. Vanaf 1893 werd ze gericht aan de Luitenant van de Nationale Gendarmerie te Kortrijk. Ook de vorderingen van 1894 tot en met 1899 zijn jaarlijks aan hetzelfde adres gericht. Na dit jaar zijn er geen vorderingen meer.

Graag willen we ook verwijzen naar een brief van de luitenant van de Gendarmerie - vermoedelijk van de districtscommandant - aan de stad Izegem.(23) Op zijn vraag of er niets aan te merken viel op het personeel van de brigade Izegem antwoordde de stad heel positief : "Le personnel de la brigade de gendarmerie à Iseghem s'est très bien acquitté de ses devoirs dans notre ville et que la conduite des membres de cette brigade n'a donné lieu à aucune observation."



Tijdens de "pansage". Derde persoon van links is Jules Pauwels.



Tijdens de fourierdienst.

4. DE IZEGEMSE RIJKSWACHT. TIJDENS DE TWEE WERELDOORLOGEN.

Vanaf 2 augustus 1914, vertrokken alle gendarmen naar hun nieuwe eenheden. Dit gebeurde niet plots maar individueel of in groepjes. Zo vertelden getuigen ons : *" Hij vertrok met zijn paard en zijn volledige uitrusting in de richting van Kortrijk, waar een eenheid werd samengesteld. Daarna ging het per spoor naar hun nieuwe bestemmingen. "*

Dat er eenheden werden gevormd met gendarmen kan men ook lezen in de Gazette van Iseghem van 12 september 1914 *" In den namiddag van 9 september kwamen er gendarmen en soldaten in automobielen en voitures door Iseghem gereden"*.

Mogelijks ging het hier om een legereenheid, vergezeld van een provoostdienst. Wij lezen in hetzelfde nummer dan ook dat twee dagen later alle soldaten en gendarmen onze streek verlaten hadden. Voor het zover was, vonden de eerste lokale gevechten al plaats. Voordien hadden een 12-tal soldaten reeds dienst genomen in de gendarmerie. Mogelijks een gendarmeriereserve ?

Welke waren dan de oorlogsverrichtingen in Izegem met de gendarmerie ?

Wij citeren uit de toenmalige Izegemse pers. Het begint met het bericht dat er enkele Duitsers te paard Izegem binnenrijden en dat er plots geschoten wordt. *" De Duitschers, zich verrast ziende en niet wetende van waar geschoten werd, keerden hun peerden om en vluchtten terug de Nieuwstraat en den Boulevard op. Een nochtans vloog door de Zottinestraat, over de Groote Markt, de Marktstraat in. Maar een gendarm en een vrijwilliger op wacht aan de Gendarmerie joegen hem enige kogels achterna. Eén schot raakte zijn doel. Aan het huis van M. De Vriese-Damman zag men de ruiter van zijn peerd vallen. Het peerd, gekwetst, stuikelde voort tot over het huis van M. Tanghe-Vanhoutte, waar het dood ten gronde viel. De Duitscher had seffens zijn geweer genomen en al vluchtende langs de huizen schoot hij onophoudend terug, hij liep langs de Kerkstraat, de Hiloniusstraat, de Krekelstraat naar den Boulevard waar hij de andere Duitschers vervoegd zal hebben."*

Elders lezen wij : " Een afgrijselijke benauwdheid maakte zich woensdagavond meester van gans de stad. Alles was kalm en stil. Plotseling hoorde men een hevig geweervuur, dat gedurende een vijftal minuten onophoudend werd herhaald. 't Was kwart voor 7 uur. Menige mensen bevonden zich nog op straat. Ten allen kante vluchtten de mensen in allerhaast in de huizen, sloten de deuren dicht op grendel, en gingen zich in de kelders verbergen en verschuilen. Een dertigtal Duitschers waren aan de vaartbrug gekomen, en zonder dat iets daartoe aanleiding gaf, vuurden zij op de stad. Zij trokken de Brugstraat door, altijd schietende en kwamen aan de Gendarmerie en vandaar losten zij hunne wapens op de huizen van de Grote Markt en in de richting van de Marktstraat. Op de Markt vlogen de kogels door de vensters van "Den Cocq" en door deze van het "Garenhuis". Zij doorschoten ook de glazen deur van den suikerbakker Sylvain Huyghe, en richtten daar veel schade aan op de glazen banken en spiegels. Op de Markt en in de Marktstraat werden verschillende electrieke draden afgeschoten, en in verschillende



De betere kant van de fourierdienst. Eerste persoon links is J. Pauwels.

huizen was men in de volledigste duisternis gedompeld. De Duitschers zijn dan wederom naar den kant van den vaart gegaan en hebben onze stad verlaten."

Wij mogen aannemen dat er dan geen gendarmen meer in de Gendarmerie aanwezig waren en dat de meeste - zonet alle - gezinsleden terug naar hun familie vertrokken waren.

Onze gendarmen deden tijdens de oorlog dienst bij de legereenheden. Het is echter niet mogelijk uit te maken wie waarbij dienst deed. Wij ontvingen van Gaston Pauwels wel enkele mooie oude foto's van zijn vader, de gendarm Jules Pauwels, in Izegem aangekomen op 17 mei 1913. Wij zien hem onder andere in de loop van de eerste wereldoorlog tijdens de "pansage" (het onderhoud van de paarden), mogelijks ergens in de streek van Pervijze. Volgens Gaston Pauwels deed zijn vader tijdens de oorlog ook een fourierdienst voor zijn peleton of compagnie. Zoals gezegd is het echter onmogelijk juist uit te pluizen wat er daarnaast nog gebeurde met deze mensen.

In de maand oktober 1918 werd er tijdens het bevrijdingsoffensief door Koning Albert I een bezoek gebracht aan onze stad. Hij kwam op "blitzbezoek" en liet zich ten stadhuize informeren over het lot van de bevolking van de stad onder de bezetting. Wij mogen opnieuw aannemen dat er in het gevolg van onze toenmalige vorst gendarmen zaten.

De gendarmen die na de eerste wereldoorlog terug kwamen van de frontdienst, kregen ook de zogenoemde "frontstrepen". Aan die strepen of gallons die op de mouw bevestigd waren kon men zien hoelang iemand had gediend in de eerste linies. Per zes maand dienst kreeg men 1 frontstreep. Aan deze frontstrepen was ook een premie verbonden. De zogenaamde "chevronsrente".

Op een van de foto's ziet men op de rechtermouw van wachtmeester Auguste Huybrechts 7 frontstrepen, wat 3,5 jaar frontdienst betekent.

De Tweede Wereldoorlog was voor veel mensen en ook voor onze rijkswachters een heel triestige en benarde tijd. Over de Rijkswacht in Izegem tijdens de Tweede Wereldoorlog kwamen wij veel te weten uit het boek "West-Vlaanderen in de bezetting" van Paul Cocle. Op bladzijde 72-73 heeft de auteur het onder

Le Ministre des Finances

De Minister van Financiën

certifie que

verklaart dat

M^r Huybrechts, Auguste-Louis,

né le 15-10-1871 à Slabreeck,

est inscrit au Grand-Livre des rentes de chevrons, sous le No 8342 pour une rente de 400 Fr.

ingeschreven is in het Grootboek der chevronsrenten, onder No 8342 voor eene rente van 400 Fr.

accordée par arrêté royal du 30-11-1921

Le Directeur, De Bestuurder,

AU NOM DU MINISTRE : Pour le Secrétaire Général, l'Inspecteur général, M. Algemeenen Secretaris, De Algemeene Inspecteur,

De Directeur des Contributions

Visé et enregistré à la Cour des Comptes.

Gezien en geboekt aan het Rekenhof.

Par ordonnance de la Cour : Le Greffier,

Op bevel van het Hof : De Griffier.

No 8342

Bruxelles, le 29-5-1922

Brussel, den 29-5-1922

Entrée en jouissance à charge du budget de la Dette publique : In genottreding ten laste van de begroting der Openbare Schuld :

1-7-1922

andere over de smokkel in tabakswaren. "Zonder gevaar voor de openbare macht was de jacht op tabakssmokkelaars ook niet. In de eerste week van september 1943 hield de Rijkswacht van Izegem, samen met een controleur van de akzijnzen van Roeselare een controle in de Kruisstraat te Ingelmunster. Plots zagen ze een verdachte auto aankomen. Van ver gaf een rijkswachter het teken om te stoppen. Toen het ernaar uitzag dat de verdachte wagen helemaal niet de bedoeling had om aan het rijkswachterlijk bevel gehoor te geven, kreeg de controleur van de akzijnzen het bevel om vlug zijn eigen wagen dwars over de weg te zetten. Terwijl de man daarmee bezig was, werd er uit de verdachte auto een schot gelost. De kogel boorde zich een weg door de achterraut van de controleurswagen, maar niemand werd gewond. In volle vaart ramde de smokkelauto een andere wagen die in de sloot terecht kwam. De rijkswachters losten weliswaar nog enkele schoten maar de smokkelaars, vermoedelijk met een lading tabak bij zich, konden ontkomen."

" Halfweg maart 1942 waren een drietal controleurs op ronde in de wijk De Tinnenpot te Emelgem. Toen hun onderzoek ene Plancke danig in het nauw bracht, werd deze man woest en ging hij de drie controleurs te lijf. Hij kon hen verwondingen toebrengen en op de vlucht drijven. De hele omgeving trok partij voor Plancke, wat door de Duitsgezinde pers werd omschreven "als heulen met de smokkelaars en woekeraars". Dit feit zou een eerste aanleiding zijn tot een razzia in regel. De tweede aanleiding was dat de streek van Emelgem zowat een centrum was geworden van illegale tabakshandel. Het was een publiek geheim dat daar wekelijks honderden kilo's tabak en honderdduizenden sigaretten klandestien werden verhandeld.

Inspecteur Quintens werkte een strategisch plan uit om in de streek een "grondige kuising" te houden. Op 2 april, een donderdagmorgen, kwamen een 50-tal (Van Coppenolle) gendarmen en een 200-tal controleurs naar Roeselare afgezakt vanuit alle hoeken van de provincie. Daar werden ze op autobussen geladen en naar Emelgem gevoerd. Deze kleine strijdmacht werd opgesplitst in 12 pelotons en de razzia kon beginnen.

Het resultaat was verrassend, zomet verbijsterend : volgende waren werden in beslag genomen : 3.600 kilo broodgraan en erwten, 100 kilo gezouten varkensvlees, 5 verse hammen met een totaal gewicht van 45 kilo, 80 flessen cognac, 221.040 sigaretten, 700 kilo tabak in blad, 300 kilo gekerfde tabak, en grote

hoeveelheid textielwaren, zachte bruine zeep, chokolade, koffie, boter, kaas, suiker, enz...

Deze razzia liep uiteraard niet helemaal op wieltjes en hier en daar werd er wel enige tegenstand geboden. Het merkwaardige was dat in vier gevallen de inbeslagname onwettig was zodat deze mensen hun eigendommen hebben teruggekregen, dan zij de tussenkomst van ... de Zwarte Brigade."

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bleven de Rijkswachters dienst doen in hun brigade, in zeer moeilijke werkomstandigheden.

In de brigade Izegem ging de oorlog ook op een ander gebied niet onopgemerkt voorbij. Twee rijkswachters werden aangehouden en gedeporteerd : brigadecommandant Henri Van Herck, die levend terugkeerde en wachtmeester 1e klas Joseph Vandedrynck die stierf in het concentratiekamp van Gross-Rosen. Bovendien sneuvelde in mei 1940 een rijkswachter op doorgang in Izegem, namelijk David Sedille.

Brigadecommandant Henri Van Herck en wachtmeester Joseph Vandedrynck hadden indertijd twee weerstanders verwittigd van hun mogelijks nakende aanhouding door de Gestapo, waardoor ze de gelegenheid kregen onder te duiken. Beide weerstanders hadden een sabotagedaad gepleegd te Izegem. Op 30 juni 1943 werden Van Herck en Vandedrynck ontboden bij de Geheime Feldpolizei in de Rijselsestraat 36 in Kortrijk voor een onderzoek in deze zaak. Zij werden dezelfde dag in de Kriegswehrmachtgevangenis (KWG) in Kortrijk opgesloten. Hun dossier werd behandeld door O.O. Joachim Heinzinger (GFP Gruppe 8, Kommando 4). Door het Feldurteil des Gerichts der Oberfeldkommandantur 570, Zweigstelle Brugge werden ze op 3 augustus 1943 wegens "Begünstigung von Terroristen" tot een gevangenisstraf veroordeeld van één jaar en zes maanden.

Vandedrynck werd via de gevangenis van Kortrijk overgebracht naar de gevangenis van St. Gillis, vanwaar alle gevangenen op transport werden gesteld naar Duitsland. Daar belandde hij ondermeer in de concentratiekampen van Esterwegen en Gross Strelitz. Tenslotte belandde hij in het kamp van Gross-Rosen in Silezië. Hij was lid van de brigade Izegem sinds 27 mei 1940. Tijdens de oorlog was hij actief weerstander, via de sluikpers. Hij was een man van de bezielers en schrijvers van het plaatselijk blad "De Vrije Belg".

Wij willen hier graag een passage citeren uit de Mandelbode van 15 mei 1948 :

" Als rijkswachter stond hij in een moeilijke positie ten dienste van zijn volk, ten dienste van zijn medemensen in nood en onder verdrukking, al moest hem zulks de vrijheid kosten en het begin van zijn martelgang.

Onder de bladzijden van het heldenboek der verweersactie prijkt er ene, die met bloed gedoopt is : de geschiedenis van "De Vrije Belg". Toen de hoofdredacteur ervan, half 1942, uit de sperzone gewezen, zonder verbinding of mogelijkheid tot verder werken, alhier aangeland kwam, werd Jef Vandedrynck er de bezieler van. Hij sleepte het noodige werktuig bijeen, liep de zeldzaam geworden pakken papier zoeken, joeg honderden kilometers per fiets af om nieuwsjes, om hulp en steun, met pakjes bladen ter verspreiding, waagde zich in de gevaarlijke sperzone, flipte "Vrije Belgen" in de zakken der Duitschers, tot in deze der Feldgendarme toe, wierp ze in hun voor een ogenblik verlaten staande auto's samen met demoralisatiebriefjes, op zijn eigen schrijfmachine getikt. Meteen ging zijn inlichtingswerk door, dat inlichtingswerk waarvoor hij, een der zeldzamen, persoonlijk gelukwensen mocht ontvangen vanwege de hoogste instanties en in volle oorlogstijd. Zijn huis, in de Rijkswachtkazerne, had van ons de



26 mei 1945. Terugkeer van adjudant Van Herck aan de Rijkswachtbrigade.



Wachtmeester Jos Vandedrynck.

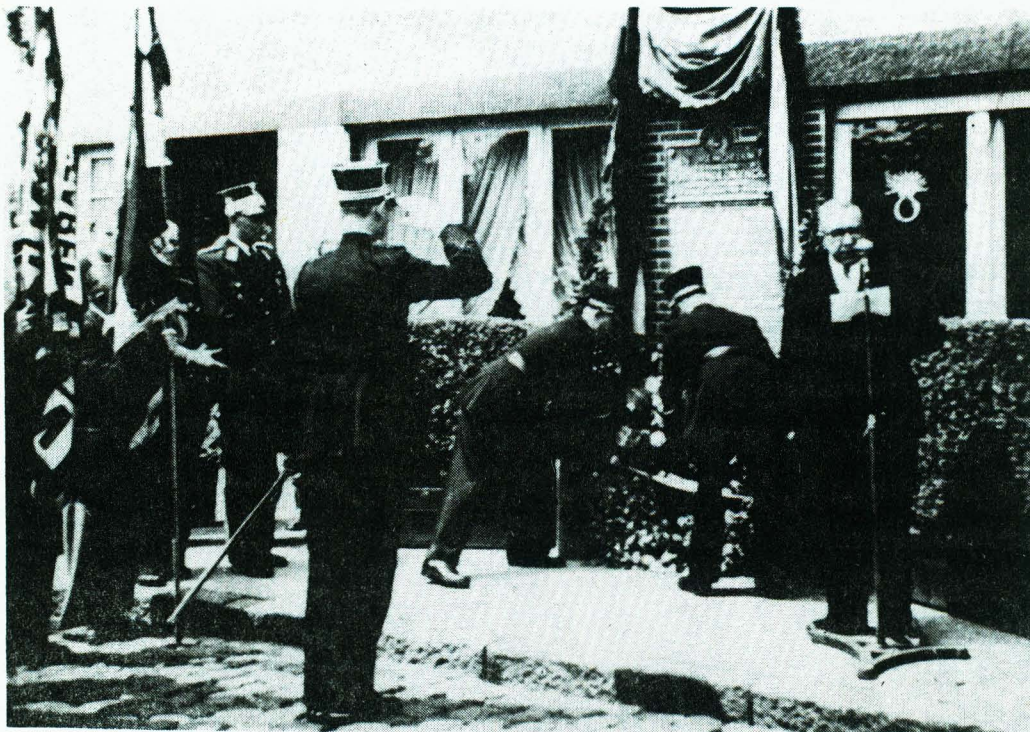
naam van "spinneweb" gekregen : men had het evengoed het weerstandsnest kunnen noemen. En dit alles geschiedde met klinkenden lach, met immer fris gemoed, in immer opbeurende betrachtig. Wat anderen niet durfden, deed Jef; waar anderen geen oplossing zagen, vond hij er een; waar anderen wanhoopten of moede de armen lieten zinken, beet hij door; waar anderen versaagden, bleef hij pal. Want toen die noodlottige 30 juni 1943 met zijn grenzeloze nasleep van ellende en marteling kwam, stond hij paraat ...

Tot daar een uittreksel uit dit artikel.

Dat het niet allemaal verbloemde woorden waren die werden neergeschreven bewijst wel de volgende getuigenis van dokter Vankesbeeck, die lange tijd de aangenomen militaire geneesheer voor de Rijkswacht was. " Op een dag werd ik gevraagd bij de wachtmeester Vandedrynck thuis. Toen ik er binnenkwam zat hij over zijn schrijfmachine gebogen en hij was druk doende een artikel te schrijven voor zijn klandestien blad. Wat zou er gebeurd zijn moesten het plots Duitsers zijn die achter zijn rug stonden ... ? In het werk van Paul Cocle "West-Vlaanderen in de bezetting" lezen wij op bladzijde 145 : "De groep (nl. de weerstandsgroep van Het Geheim Leger) drukte ook het klandestiene blad "De Vrije Belg" in een huisje van de rijkswachtkazerne en verspreidde dit blad in de streek". Wij vonden ook artikels in de Mandelbode van 8 en 15 mei 1948, 28 september 1946, 9,16 en 23 juni 1951. In "Nacht und Nebel" van Urbain Verfaillie, dat in beperkte oplage uitgegeven werd, vinden wij ook enkele malen de naam Vandedrynck terug. Dit werk is het relaas van Urbain Verfaillie en Emiel Samyn, beiden uit Izegem, twee overlevenden die terug kwamen van de concentratiekampen. Ze merkten Joseph Vandedrynck onder meer op tijdens de "promenade" in het kamp Gross-Strelitz. Zij vertellen ook dat, toen de Russen dicht genaderd waren bij het kamp, de Duitsers veel gevangenen op transport stelden. Ze halen het getuigenis aan van Georges Maes volgens wie bij zijn vertrek uit Gross Strelitz nog heel weinig gevangenen in het "Zuchthaus" achterbleven : o.a. zijn broer Gerard en Joseph Vandedrynck.

Vandedrynck werd slechts op het allerlaatste moment uit Gross- Strelitz weggehaald en naar Gross-Rosen overgebracht, vanwaar hij nooit meer levend wegkwam. Op 17 juni 1951 werd aan de rijkswachtbrigade Izegem een gedenkplaat onthuld ter nagedachtenis aan Joseph Vandedrynck. Deze gedenkplaat is thans aangebracht in de inkom van de nieuwe brigade.

Brigadecommandant Henri Van Herck werd op 4 september 1943 op transport gesteld naar Reinbach in Duitsland. Op 16 september 1944 vertrok hij naar Zichenheim en op 9 oktober 1944 naar Wittenberg aan de Elbe, waar hij op 21 april 1945 door de Russen werd bevrijd. Hij kwam in Izegem terug op 26 mei



17 juni 1951. Onthullen van de gedenkplaat voor J. Vandedrynck aan de brigade in de Vredestraat.



Gedenkplaat van wachtmeester Jos Vandedrynck

1945. Op die dag kreeg zijn echtgenote een telefoontje van hem dat hij was aangekomen in het station van Kortrijk. Onmiddellijk werd een vriend aangesproken die met zijn wagen de adjudant afhaalde. Zijn echtgenote moest wel zijn uniform meenemen naar Kortrijk. Hij was op 30 juni 1943 in uniform uit Izegem vertrokken en kwam ook in uniform terug. Een talrijk opgekomen menigte verwelkomde hem aan de toenmalige brigade in de Vredestraat.

Al had David Sedille, geboren in Doornik op 25 februari 1911, slechts toe-
vallig met Izegem te maken, we willen aan zijn dood niet voorbijgaan. Sedille
behoorde tot de 4de Mobiele groep van Luik. Tijdens de 18-daagse Veldtocht
werd de 4de Mobiele groep van Luik en de 2de Mobiele groep van Antwerpen samen-
gebracht in het 2de Licht Regiment. Sedille behoorde tot het 6de Escadron van de
tweede groep van het tweede Licht Regiment (6/II/2 LR). Vanaf 24 mei 1940 en
enkele dagen erna waren collega's van dit regiment in onze streek voor het
uitvoeren van hun oorlogsopdrachten. Sedille bevond zich meer bepaald in de
woning van Richard Gits, tegenwoordig "De Neerveust" (de groenten- en fruitzaak
aan het administratief centrum). Jozef Gits meent zich te herinneren dat er
toen enkele soldaten in hun woning aanwezig waren, o.a. een kolonel. De familie
Gits had zich teruggetrokken in de bunker achter hun woning. Deze werd in de
Eerste Wereldoorlog gebouwd door de Duitsers en is nog altijd zichtbaar van in
de Dirk Martenslaan. In de woning lag het vol met draden en stonden er ook
telefoons. Ook de privé-telefoon van de familie Gits werd veelvuldig gebruikt.
Men had er dus wellicht een commandopost of observatiepost in onder gebracht.
Het is niet precies geweten of Sedille er alleen was of dat er nog andere
rijkswachters bij hem waren. In elk geval, op 24 mei 1940 werd de "Neerveust"
beschoten door Duitsers. Er vielen enkele obussen op en rond de woning. De
wachtmeester Sedille werd er door dodelijk getroffen. Er was een groot
gat in zijn helm en hij was ook gewond aan een been. Hij leefde nog toen hij
in de woning van Richard Gits werd binnen gedragen. Hij prevelde de woorden :
"Mon Dieu, Mon Dieu... " Enkele ogenblikken later stierf hij.
Volgens Gits droeg hij om de hals een verrekijker en een fototoestel. Dit zou
er op kunnen wijzen dat hij een verkenners was. Want hij beschikte ook over een
moto. Tijdens die schietpartij vielen er ook gekwetsten. De kolonel werd een



Wachtmeester David Sedille

been afgeschoten. Na de middag zijn alle overige soldaten weggetrokken. Twee dagen later waren de Duitsers in Izegem. Sedille werd voorlopig begraven door Richard Gits in zijn tuin onder een haag van perebomen, waar nu de Dirk Martenslaan loopt ongeveer ter hoogte van de houten poort. Na een dag of acht werd hij opgegraven door de pompiers, gekist en weggebracht...

5. DE HUISVESTING VAN DE RIJKSWACHT IN IZEGEM.

De Izegemse Rijkswacht vond zijn eerste onderkomen op de hoek van de Grote Markt en de Brugstraat. Deze hoek is nu winkelcentrum geworden, maar is nog goed gekend bij de Izegemse bevolking als het oude politiebureau. Sedert 1847 behoorde dit huis toe aan de lijnwaadfabrikant Petrus Parmentier. In 1886 ging het over in de handen van de echtgenoten Venet-Parmentier. In 1920 werd het eigendom van de gebroeders Venet.

In 1943 zou het, samen met alle bijgebouwen en met de aanpalende herberg " Het Witte Paard " openbaar verkocht worden. Het Stadsbestuur was één van de geïnteresseerden in deze verkoop, want drie functies waren mogelijk.

1. Als de financiers het toelieten, wilde men de oude gebouwen afbreken en er een nieuw vrederecht oprichten. Het vrederecht was op dit ogenblik ondergebracht in café "Den Hert" op de hoek van de Marktstraat en de Gentsestraat. Het ging om een verouderd gebouw dat bovendien " als aanhorigheid van een openbare drankgelegenheid niet beantwoordt aan de gestelde eischen".

2. Men dacht er ook al aan om er het politiebureau in onder te brengen. Er zou een verhoging komen van de effectieven bij het lager politiepersoneel. Dit was echter onmogelijk met de beschikbare ruimte in de kelder verdieping van het stadhuis, het toenmalige politiebureau.

3. Tenslotte dacht men ook aan een stadstheater. Izegem bezat een kunstminnend publiek, en een geschikte zaal voor culturele prestaties ontbrak.

Het Stadsbestuur kocht inderdaad de gebouwen en richtte het in als politiebureau. De politie bleef er tot in 1977, toen verhuisde ze naar de Wijngaardstraat.

Gezien de verkrotting werden de gebouwen uiteindelijk gesloopt in 1983.

Wellicht vanaf 1887-1888 huurde de Belgische Staat het gebouwencomplex voor de Rijkswacht die er tot 1939 bleef. Waarom precies dat gebouw is ons niet bekend.

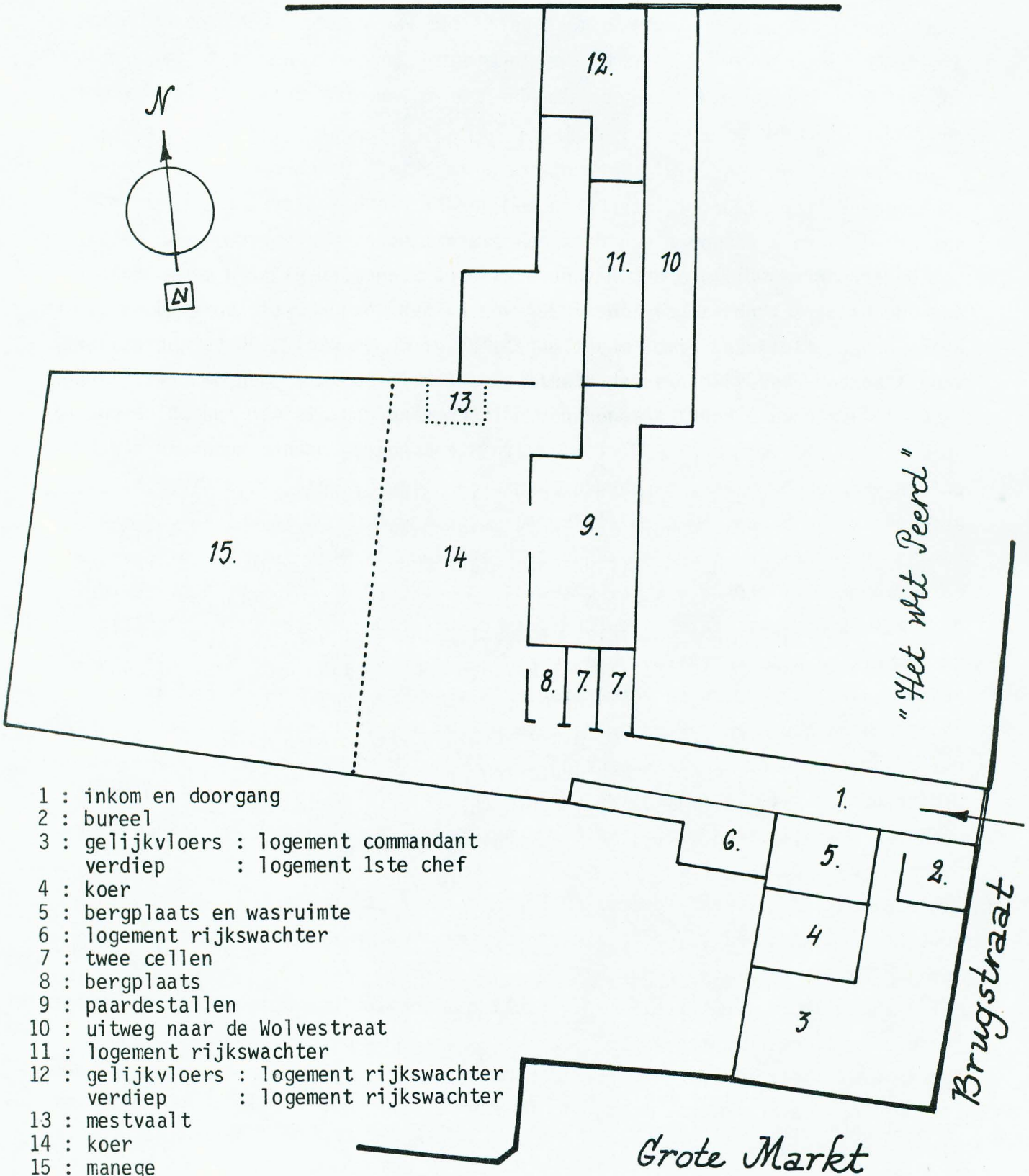
Waarschijnlijk speelde de grootte een rol. In die jaren bestond namelijk de verplichting voor alle gendarmen om in de kazerne te wonen. Er moest dus een gebouw gevonden worden waar verschillende gezinnen, plus de nodige bureaus, een plaatsje vonden. Ook de centrale ligging kwam goed uit. Wat ook belangrijk was, waren de ruime binnenkoer en de stallen. In die jaren was het paard de trouwe gezel van de gendarm; daar vond men de plaats om een manège in te richten.

In de Wolvestraat werd een andere woning mee gehuurd, die als logement voor de gendarmen zou dienen. Naas die woning(en) was een uitweg naar de Wolvestraat, maar die werd echter gesloten. Aangezien het een "kazerne" betrof, met strikte regels voor de totale leefgemeenschap, diende iedereen binnen te komen langs de grote ingangspoort in de Brugstraat. Voor details over de plaats verwijzen we naar de bijgevoegde schets. Ze werd opgemaakt door Gaston Pauwels, die als kind in de brigade inwoonde, want zijn vader was er gendarm vanaf 1913. In de akte van notaris Schotte lezen wij ook dat de herberg "Het Witte Paard" naast de brigade gelegen, een smisse had. Wij konden niet achterhalen of de gendarmen gebruik maakten van deze smisse, of als ze deel uitmaakte van de paardestallen die hoorden bij de gehuurde woningen.

Van het gebouw bestaan verschillende postkaarten, in het bezit van Izegemse verzamelaars. Op slechts één ervan kan men de naam "Gendarmerie" ontwaren. Er bestaan namelijk een postkaart met gezicht op de Brugstraat, waarop de gevel van de gendarmeriekazerne te zien is met de naam "NATIONALE GENDARMERIE". Hoe was het gehele gebouw ingericht ?

De ingang deur naar het latere politiebureau, kant van de Grote Markt, bestond toen nog niet. De grote poort in de Brugstraat diende als ingang deur. Het bureau was vlak naast die poort gelegen. Door een klein spionnetje in de muur kon men zien wie binnen kwam of buiten ging. Beneden logeerde de brigadecommandant. Op de verdieping was het logement van een andere gendarme. Verder was er ook een koertje van ongeveer 30m² met aan de ene zijde drie toiletten en langs de andere zijde een gezamenlijke grote koperen wasketel en bergplaats. Achter het "waskot" was er nog een logement voor een gendarm. Dan kwam men op de eigenlijke koer waar er twee doorgangscellen waren. Vandaar kwam men dan bij de stallen met de bijgebouwen : de zadelkamer, de fouragekamer... Op die "grote koer" was er aan de

Wolvestraat



- 1 : inkom en doorgang
- 2 : bureel
- 3 : gelijkvloers : logement commandant
verdiep : logement 1ste chef
- 4 : koer
- 5 : bergplaats en wasruimte
- 6 : logement rijkswachter
- 7 : twee cellen
- 8 : bergplaats
- 9 : paardestallen
- 10 : uitweg naar de Wolvestraat
- 11 : logement rijkswachter
- 12 : gelijkvloers : logement rijkswachter
verdiep : logement rijkswachter
- 13 : mestvaalt
- 14 : koer
- 15 : manege

Grote Markt

Brugstraat

"Het wit Peerd"

kant van de Wolvestraat ook een mestvaalt. Ver van de woning van de brigadecommandant maar toch zo dicht bij de logementen in de Wolvestraat. Den gendarmen en hun families van die kant moesten dus steeds voorbij de "mesthoop" om van en naar hun logement te gaan.

In dit verband vonden wij een interessante brief, geschreven op 8 oktober 1920 door onderluitenant Demol, toenmalig commandant van het district Roeselare.

Het was een Frans antwoord aan de compagniecommandant van Kortrijk, op een vraag tot onderzoek van de logementen van de kazerne Izegem. Het ging meer bepaald over de herverdeling van de logementen van de gezinnen Pauwels en Vandecasteele, beide onderofficieren. Demol moest uitzoeken of de keukens niet op het gelijkvloers konden. Ter illustratie vertalen we hierbij een deel van de brief.

" Het gehuurde huis bevat 8 plaatsen... Tegenwoordig gebruikt Pauwels de kamers 50-51-55 en 67. Deze onderofficier heeft twee kinderen, een jongen van 7 jaar en een meisje van veertien maanden. Kamer 67 is op het gelijkvloers en dient als keuken. De kamers 50 en 51 zijn twee kamers die om zo te zeggen onverdeelbaar zijn, omdat enkel een grote deur ze scheidt. In mijn ogen kan geen van beide kamers tot keuken dienen, beide kamers zijn op de kelderverdieping. Wat de kamer 55 betreft, deze is volledig in de kelderverdieping en is zo klein dat ze nauwelijks als kinderslaapkamer kan dienen. De kamers 58-59-61 en 62 liggen op de eerste verdieping en vormen logement voor Van de Castele. Het zijn vier mooie kamers rond een palier en ze vormen naar mijn mening het mooiste logement van de kazerne. Deze laatste onderofficier is jonggehuwd en heeft geen kinderen. Gezien de situatie en de ligging van de kamers, na ernstig onderzoek, acht ik het absoluut uitgesloten een kamer van het gelijkvloers aan de laatstgenoemde te geven als keuken.

De twee onderofficieren, Pauwels en Vandecasteele, zijn allebei zeer tevreden over het logement dat zij betrekken en de ene zowel als de andere drukken de wens uit niets te wijzigen aan het huis dat zij gebruiken."

Het zijn dus geen leugens als men vertelt dat sommige van onze gendarmen vroeger in de aap gelogeed waren !

Dat de grote koer van de gendarmerie niet alleen dienstig was voor de gendarmen zien wij in een krachtenbericht uit "De Iseghemnaar" verschenen op 9 juni 1923.

Daarin lezen wij :

Roulers, le 1^{er} octobre 1940
Je Souf. lieutenant Demol, Commandant le
District de Gendarmerie de Roulers
Au Commandant de la Comp^{ie} de gend^{ie} de Courtrai

Objet: Répartition des logements, Casernes Néghem.

J'ai fait suite à la note du Commandant du Groupe, datée
le 23 30/11 en date du 1^{er} octobre 1940, ci-jointe en retour, j'ai
l'honneur de porter à votre connaissance, que je me suis rendu à
Néghem, pour mieux me rendre compte de la situation et l'état des
logements dont il est question.

La maison louée, comprenant les huit places (chambres 50-51-58-59/
67-55-61 et 62,) est occupée par deux mariés seulement, 1^{er} le
m. d. l. Pommels, 2^e le m. d. l. Franck Costeels.
Actuellement, le m. d. l. Pommels, occupe les chambres 50-51-55 et 67-
ce sous-officier a deux enfants, un fils de 7 ans et une fille de 5 ans,
la chambre 67 au rez-de-chaussée, qui sert de cuisine, les chambres
50 et 51, sont deux places inséparables pour ainsi dire, à cause de la
grande porte de communication qui les séparent; à mon avis, ni
l'une ni l'autre peut servir de cuisine, ces deux places se trouvent
pour ainsi dire à l'entresol. Quant à la chambre n° 55, elle-ci
se trouve complètement à l'entresol, et n'est qu'une toute petite pièce pou-
vant à peine servir de chambre à coucher pour un enfant.
Les chambres, 58-59-61 et 62, situées à l'étage composent
le logement désigné au m. d. l. Franck Costeels, et sont quatre

Belles places, qui commencent à un balcon, et qui à mon avis
 constituent le plus beau logement de la caserne; Ce dernier
 sous-officier est jeune marié et n'a pas d'enfants.
 Sur la situation et l'emplacement des places, après examen
 sérieuse, j'estime qu'il n'y a absolument pas moyen de donner
 une place au rez-de-chaussée au second marié pour y faire
 sa cuisine.

Les deux sous-officiers, Pennels et Gondecastre
 sont tout deux très contents du logement qu'ils occupent, et
 l'un comme l'autre exprime le désir de ne rien voir
 modifier dans la maison qu'ils occupent.

Stad Iseghem

Monsterring der militairen met onbepaald verlof.

De jaarlijkse monsterring (Revue) voor de militairen met onbepaald verlof zal
 plaats hebben te Iseghem in de Gendarmerie, te weten :

- 1) de klassen van 1910 tot 1918 inbegrepen : op woensdag 4 juli 1923 om 7 ure
- 2) klassen van 1914 - 1915 - 1916 der bijzondere lichte 1919 op woensdag
 4 juli 1923 om 9 ure
- 3) de klassen 1917 - 1918 der bijzondere lichte 1919 op vrijdag 3 augustus
 1923 om 7 ure.
- 4) klassen van 1919 der bijzondere lichte 1919, klas 1919 en 1920 : op vrij-
 dag 3 augustus 1923 om 9 ure

Alwie verplicht is de revue bij te wonen moet voorzien zijn zijner eenzelvigheids-
 kaart en zakboekje.

Belangrijk bericht : De personen die de Revue moeten bijwonen en niet afzonder-
 lijk zijn, moeten zich schikken naar het bovenstaande.

De militairen in onbepaald verlof gezonden in 1923 en degenen die dees jaar hun

kamp deden zijn van de monstering vrij.

Iseghem, den 19 juni 1923

De Burgemeester

Cyr. Staes

De militairen van bovengemelde klassen dienden zich dus op de voorziene data aan te melden bij de gendarmerie te Izegem. Daar werd hun volledige uitrusting nagekeken. In hun militair zakboekje werd, na de revue, een stempel aangebracht van de brigade Izegem en werd hun zakboekje ook afgetekend als bewijs dat zij de monstering gepasseerd hadden.



Van 1939 tot 1976 was de Izegemse brigade gevestigd in de Vredestraat.

Vanaf 1939 vinden wij de gendarmerie terug in de Vredestraat, in een eigendom van Izegemnaar Jules Verstraete. Zij werden met die bedoeling gehuurd door het Ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw. Het betrof acht huizen en een bureau. Bij het bureau of de woningen waren echter geen garages, zodat die afzonderlijk moesten gehuurd in de omgeving van de brigade. Aanvankelijk werd een garage gehuurd in de Kachtemsestraat (de latere Nijverheidsstraat). Er waren ook niet zoveel problemen met voertuigen : het enige voertuig in de brigade was een motorfiets met side-car. Dat lezen wij in een huurovereenkomst van 10 april 1953, waarin gesteld wordt dat de garage ter beschikking staat van de Rijkswacht voor het onderbrengen van één moto met zijspan of van één motorvoertuig.

We vinden ook een reeks van leveringsbonnen voor brandstoffen terug. In die tijd was één kolenkachel aanwezig. De te verwarmen omvang van het lokaal was 75 m³, zoals wij lezen in een nota van 1956. Er werd gesteld dat de verwarmingsperiode liep van 1 oktober tot 30 april. Het personeel moet in de te verwarmen plaatsen aanwezig zijn van 7 tot 22 uur ook op zondag. Daartoe werden 1.600 kg. kolen geleverd en 35 kg. hout. Het was inderdaad zo dat er in vroegere tijden permanent, dag en nacht een planton was. (Dit was dus voor het systeem van de Mobiele Permanenties). De planton of gendarm van wacht was ook 's nachts van dienst. Hij was dan wel in zijn woning doch hij moest ook de telefoon gaan beantwoorden.

Hij kon de bel die buiten geplaatst was duidelijk horen, ook als hij in bed lag. Ten andere, ook wie niet van wacht was kon die horen... In 1950 werd een dienstnota opgesteld waarin werd gevraagd om ook telefoonaansluitingen te bekomen in de respectievelijke woningen van de gendarmen. Want " In de laatste weken gebeurt het vaak dat de planton, twee, drie tot zelfs vijfmaal in de loop van de nacht (tussen 22 en 7 ure) uit het bed moet om telefonische mededelingen te akteren. Deze toestand is van aard de man die de plantondienst waarneemt, die uit een warm bed moet komen en door de koude lucht naar het bureau gaat, blootstelt aan kou vatten en ziek worden. Van daar dat vermoeden vastgesteld worden, door onvoldoende rust." De telefoonaansluitingen gebeurden dan inderdaad, zodat de planton de telefoon kon opnemen in zijn woning. Er moet wel bijgezegd worden dat de draad van de aansluiting niet zo heel lang was, zodat het gebeurde



1952. Adj. Missault met wachtmeester
Vandenberghe als vaste bestuurder
in de Prins Albertlaan.

dat de rijkswachter nota moest nemen op de trap omdat hij niet verder kon gaan met zijn toestel.

In 1969 vreesde de toenmalige commandant Vanhee dat de gehuurde huizen bij overlijden van de eigenaars zouden overgaan naar erfgenamen die zouden verkopen. Daarom stelde hij twee punten voor aan zijn oversten :

1. dat de Staat een terrein zou kopen voor het bouwen van een nieuwe rijkswacht-kazerne, bestaande uit negen woningen, een administratief complex en garages
2. ofwel dat de Staat de gehuurde huizen zou aankopen, en veranderingen zou aanbrengen om er vooral uit sociaal oogpunt verbeteringen aan te brengen.



De Rijkswacht werd van 1976 tot 1985 ondergebracht in de Schoolstraat.

De huur van de huizen in de Vredestraat liep ten einde op 1.1.1977.

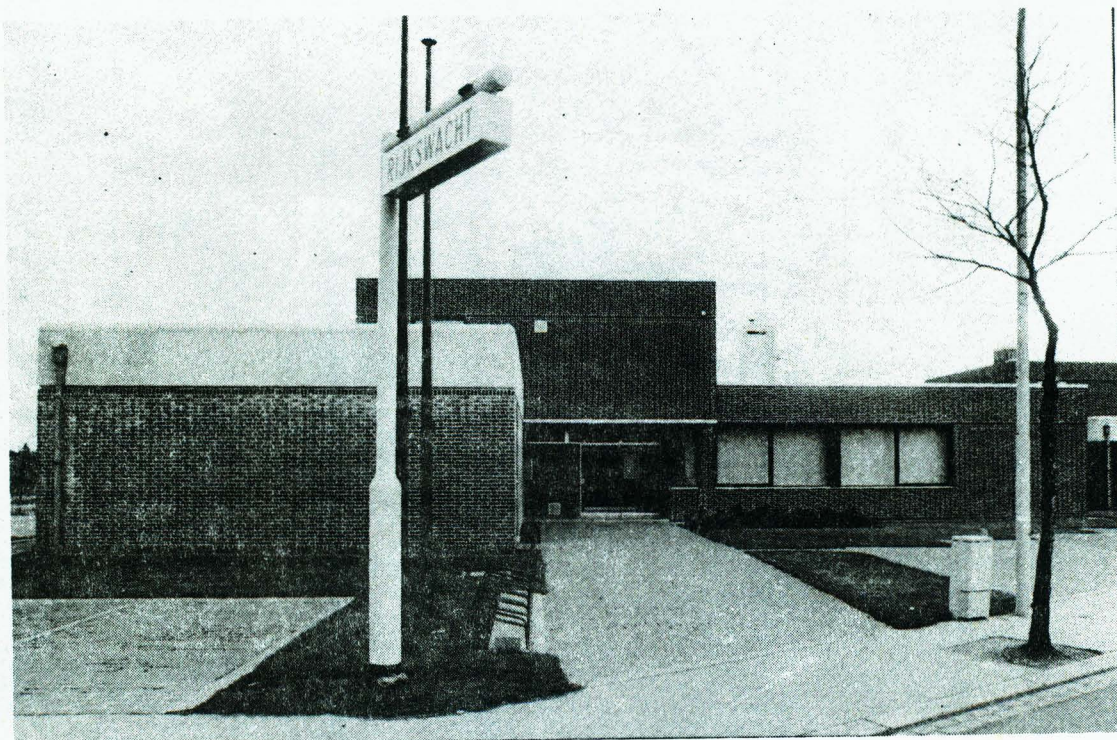
Uiteraard was al uitgezien naar een nieuw onderkomen. Het werd gevonden in de Schoolstraat, in een eigendom van NV Houthandel Callens. Op te merken valt dat het hier alleen ging om een administratief complex. Op dit ogenblik waren geen logementen meer voorzien voor de rijkswachters. Wel was er een ogenblik sprake van vier appartementen gelegen tegenover de brigade te huren, maar zover kwam het niet. De Rijkswacht bleef in de Schoolstraat tot 1983.

Vanaf 1983 betreft de rijkswacht van Izegem de nieuwe gebouwen in het administratief complex, in de Dirk Martenslaan 5. Het geheel bestaat uit vier afzonderlijke woningen voor rijkswachters en een ruim kantoorgebouw met garages voor de dienstvoertuigen. De nieuwe burelen zijn zeer gunstig gelegen voor de bevolking



27 juni 1985. De officiële opening van de huidige gebouwen.

gezien zij deel uit maken van het hele administratief complex van de stad Izegem waar alle openbare diensten bij elkaar gelegen zijn. De nieuwe brigade werd officieel geopend op 27 juni 1985, in aanwezigheid van vooraanstaanden o.m. de Luitenant-Generaal Bernaert en Devos en staatssecretaris Kempinaire.



1987. De Rijkswacht in de Dirk Martenslaan.

Foto TERMA

6. HET LEVEN IN EEN WILLEKEURIGE BRIGADE.

Voor dit hoofdstuk grijpen wij terug naar een Algemeen Reglement voor den Inwendigen Dienst der Nationale Gendarmerie van 1929

Omdat het paard een grote "compagnon" was voor onze gendarmen, ging er eerst en vooral aandacht naar het dier. De paarden moesten allen op hetzelfde uur gepoetst en gedrenkt worden : van oktober tot 1 maart om 7 uur 's morgens en tussen 1 maart en 1 oktober om 5 uur 's morgens. Uitzonderingen werden enkel toegestaan wanneer deze gerechtvaardigd waren door buitengewone diensten.

Het toezicht bij de "pansage" (het poetsen van de paarden) moest gebeuren door de brigadecommandant. Hij moest ook toezien op het uitdelen van "de rations fourages", in het bijzonder van de haver. Bij afwezigheid van de brigadecommandant diende de "oudsten gendarm" hem te vervangen. Die droeg dan ook dezelfde verantwoordelijkheid als de commandant. De brigadecommandant diende ook dagelijks een inspectie te houden van de paarden. Ieder aanwezig paard kreeg op het uur van de "pansage" een "complete ration fourage". De gendarmen op missie met hun paarden mochten een rantsoen haver en een rantsoen gesponnen hooi meenemen wanneer zij verplicht zouden zijn om elders te overnachten. Wanneer zij echter dezelfde dag terugkeerden naar de brigade mochten zij alleen een derde van het rantsoen meenemen.

In de stal diende er ook altijd plaats te zijn voor het onderbrengen van paarden van gendarmen die op missie waren en dus in een andere brigade moesten overnachten. Zij kregen een rantsoen eten tegen de inkoopprijs. Dit werd dan ingeschreven in een "dagelijksen consumatie-staat" en ook moest erop vermeld worden hoeveel ontvangen werd voor het eten der paarden. Naar alle waarschijnlijkheid had iedere gendarm vroeger zijn eigen paard. Want een artikel zegt " Niemand zijn peerd mag verkopen of verwisselen, zonder voorkennis zijner chefs die op de gemotiveerde aanvraag daartoe, zulks goed vindende, de autorisatie zal verlenen.

Ieder officier of gendarm, die tegen de bepalingen van dien artikel handelt, zal volgens de wetten worden gestraft."

Iedereen moest dagelijks op de "pansage" aanwezig zijn want dan gold nog de regel dat iedere onderofficier en gendarm verplicht was in de kazerne te wonen en te slapen, behalve wanneer hij voor het uitvoeren van dienstorders elders moest overnachten. In de mate van het mogelijke diende dat in een andere brigade te gebeuren.

Er moest steeds een gendarm de wacht hebben in de kazerne, ten ware de gehele brigade voor de dienst buiten of in het garnizoen gebruikt wordt.

Dan krijgen wij één van de meest strikte huisregels van de kazerne : geen onderofficier of gendarm mocht zich van de brigade verwijderen zonder daartoe verlof bekomen te hebben en zonder te hebben opgegeven waar hij naar toe ging.

De bijkomende eis was dat "geen van hen, hetzij hij in dienst is of niet, anders dan in uniform gekleed, goed geschoeid, gekamd en met zijn sabel gewapend zich buiten de kazerne mocht begeven." 's Avonds diende ook iedereen binnen te zijn in de kazerne met uitzondering van diegenen die op ronde waren. Hij moest zich onmiddellijk na de taptoe in de brigade bevinden. Een brigadecommandant diende appel te houden. Iedere gendarm die nog binnenkwam na de taptoe moest worden opgesloten in de politiekamer tot de volgende morgen. Dan werd hij dan nogmaals gestraft voor 24 uur door de luitenant. Deze straffen dienden te worden ingeschreven in een "register van tucht der compagnie".

De brigadecommandanten dienden erop toe te zien dat de kamers in de kazerne in "een zindelijke en gezonde staat" onderhouden werden; de trappen, kamers en stallen dienden dagelijks geveegd en gereinigd te worden. Of er dus indertijd gepoetst werd in de brigade ...

Door tenminste twee man van de brigade moest dagelijks een toer gemaakt worden op de grote wegen, kruiswegen, bijwegen, pachthoeven en andere plaatsen van het arrondissement. Tijdens die tocht moesten zij, voornamelijk bij het begin van de nacht, informeren in pachthoeven en herbergen of er zich geen vagebonden, bedelaars of landlopers beyonden. Zij dienden ook de bossen en verdachte plaatsen te doorzoeken. Zij moesten zich ook heimelijk opstellen bij identiteitscontrole. Zij moesten zich tot de burgerlijke autoriteiten wenden

om te vragen of die iets afwisten van verdachten. Tezelfdertijd ondertekenden deze burgerlijke overheden ook het journaal van den gewonnen dienst, die de gendarmen hen voorlegden. Zo werd indertijd nagegaan of een dienstronde gevolgd werd. De gendarmen moesten op vaste punten voorbijkomen, zoals bijvoorbeeld bij de burgemeester of het stadhuis, zodat de brigadecommandant, die hun ronde vastlegde, op hun journaal kon zien of zij er inderdaad geweest waren.

Er diende ook toezicht gehouden te worden op deserteurs, verdachte personen, en kwaadwilligen en bedelaars en op kermissen en markten. De gendarmen waren verplicht aanwezig te zijn op deze plaatsen.

De gendarme kon o.a. een tuchtstraf krijgen als hij zich buiten het arrondissement van zijn brigade begaf zonder toelating van zijn chef; hij de uren verzuimde waarop de paarden moesten worden gepoetst en eten krijgen; hij niet op tijd terug was in de brigade. Hij kon ook een tuchtstraf oplopen door te twisten. Artikel 127.6 bepaalt dat een tuchtstraf kon worden opgelegd wanneer een gendarm met zijn medegezellen twistte of op welke manier ook de rust, de orde en de welvoegelijkheid stoorde, die zowel in de kazerne als op de rondreizen, toeren en patrouilles moet heersen.

Ook het huisgezin moest zich voegen naar de huisregels van de gendarmerie want een reeks artikelen gaat ook over de vrouw van onze gendarm. Wanneer zij door een onbetamelijk gedrag, twist of onenigheid onder de gendarmen mocht doen ontstaan, dan zou zij uit de kazerne verdreven worden. Hetzelfde diende te gebeuren met vrouwen die zich inlieten met dienstzaken en wier onbescheidenheid of geschillen tussen de gendarmen veroorzaakte of de tucht of de gehoorzaamheid aan de orders van de oversten met de voeten traden. De namen van de gendarme die vertrouwelijke mededelingen had gedaan aan zijn echtgenote dienden ook in het tuchtregerregister opgetekend te worden. Tijdens de "inspectiën" van de brigade werd door de officieren het tuchtregerregister ingezien. Wanneer een brigadecommandant nota's had ingeschreven ten laste van een vrouw, kon door de officier worden beslist of zij diende verwijderd te worden uit de kazerne.

Geen enkele vrouw kon in de kazerne bij een gendarme wonen indien zij niet gehuwd waren. Over het huwelijk gesproken : men kwam ongehuwd binnen in de gendarmerie. Bij een huwelijksaanvraag werd een onderzoek gedaan omtrent de aanstaande echtgenote. Wie mocht trouwen met een gendarm moest een schenking doen aan de

Gendarmerie. Het brigadepersoneel noemde dit het betalen van een "dotte". Het ging om tweeduizend frank, toen een klein fortuin. Dat bracht 2 % op. In Izegem is het gebeurd dat een rijkswachter dat werk opgaf, omdat zijn bruid niet kon of wilde betalen. Natuurlijk moest er een logement vrij zijn in de brigade. Geen logement vrij betekende dus niet trouwen. De sobere meubels werden door de Staat betaald.

Al kon het leven in de brigade, ondanks de vele reglementen aangenaam zijn, de schrik sloeg iedereen om het hart als de officier voor de jaarlijkse inspectie naar de brigade kwam. Hiervoor citeren we de integrale tekst die verscheen in de Geschiedenis van de Rijkswacht, deel I, blz. 299 onder de titel "Een Inspectie".

In het jaar 1912, toen de kolonel zijn jaarlijkse inspectie aankondigde, werd in de brigade alles een week lang in rep en roer gezet. De kolonel was een heel rechtschapen man, die zich zeer sterk hield aan de reglementen, uiterst meticuleus was zodanig zelfs dat hij streng scheen te zijn en dat iedereen hem vreesde. Zo leefden alle inwoners van de kazerne, mannen, vrouwen en kinderen in vrees voor de grote dag.

Zijn inspectie gold echter niet alleen de gendarmen, maar alles wat van ver of van dichtbij in verband komt met het militair leven van zijn ondergeschikten. Alles wat een invloed kon hebben, op hun gedrag, moreel, gezondheid en dus ook op de goede of slechte weerklank van de uitoefening van hun dienst, werd eveneens aan de inspectie onderworpen.

De lokalen voor het algemeen gebruik, bureaus, gangen, koeren, gewoonlijk uiterst netjes onderhouden, de woningen van de gendarmen, kortom heel de kazerne van de kelders tot de zolder onderging een even energieke als onnodige kuisbeurt.

Vooraf de withouten parketvloeren werden op een bijzonder doeltreffende wijze opgepoetst. Hoeveel keer zag ik de mannen niet met borstel in de hand, hun vrouwen helpend bij de grote schoonmaak, zwetend en badend om het parket met grote hoeveelheden bruine zeep en wit zand een smetteloos uitzicht te geven. Eenmaal dit resultaat bereikt, was het iedereen verboden de plaatsen met schoenen te betreden. Voor de deuren stonden pantoffels klaar, die men verplicht was te dragen. Ik heb meermaals een paar klappen gekregen omdat ik uit verstrooidheid het consigne geschonden had en het spoor van mijn gespijkerde schoenen op

de pas wit gekregen vloer achtergelaten had.

De Leuvense stooft in zwart plaatijzer, de meest in het oog springende versiering van de keukens, en tevens de meest onthullende wat betreft de huishoudelijke capaciteiten van de echtgenote, kreeg haar dubbele laag grafiet voor zij werd opgepoetst tot ze blonk als een glanzende laars.

Vanaf dat ogenblik werd er geen rekening meer gehouden met de temperatuur buiten en was het verboden er nog vuur in te maken uit schrik de glans te verdoffen.

Bij het vallen van de avondkilte maakte de kinderen hun huiswerk met verstijfde vingers. De moeders troosten hen met de woorden: "heb geduld, na de inspectie, binnen 1 of 2 dagen zullen we het vuur terug aansteken".

Eens het werk gedaan, hielden de mannen van de brigade zich bezig met zaken betreffende hun beroep. De militaire en gerechtelijke theorieën werden geheel herhaald en door iedereen opgezegd.

De dagen, die de inspectie voorafgingen werden gekenmerkt door een koortsachtige activiteit. Was men niets vergeten? Waren alle taken, naast de gewone dienst uitgevoerd? Had men alle details nagekeken? Had men aan de vrouwen en de kinderen niet vergeten te zeggen gedurende de inspectie niet door de vensters te kijken, en aan de kleintjes niet te schreeuwen en buiten te spelen? Het waren in feite slechts moeilijke momenten voor iedereen, en de tevredenheid van de grote chef betekende vrede en rust voor een lange tijd, en dat was zeker de verplichtingen en de zorgen waard. Daarna zou men weer kunnen uitblazen, zich verheugen als over een bevrijding. Zelfs de hond van mijn vader, verschrikt door al dit over en weer geloop werd aan de ketting gelegd en mocht de ton niet verlaten, die hem als hok diende en waarin hij zich verschool, zijn oren omlaag en met een desperate blik.

Eindelijk breekt de grote dag aan. Reeds vanaf vijf uur is iedereen op. De tijd gaat voorbij. Acht uur!

Een barmhartige gebuur en vriend van de gendarmen heeft post gevat op het kruispunt, en zodra hij de officier op 200 meter van de kazerne ziet, komt hij naast mijn vader gelopen en zegt: "Pas op, hij komt eraan."

De poort van de kazerne wordt door een onzichtbare hand geopend, want het scenario staat goed op punt. Mijn vader schraapt zijn keel, werpt een laatste blik op zijn drie gendarmen opgesteld op de koer, loert naar de poort, en plots met een perfecte intonatie, brult hij : "In houding voor de revue. Schouder geweer" en terzelfdertijd gaat hij op militaire wijze naar de kolonel toe, presenteert het wapen en meldt : "Iedereen aanwezig; kolonel".

"Goed zoon" antwoordt de officier terwijl hij zich voor de kleine troep plaatst die hij in houding groet.

Het was zijn gewoonte zijn manschappen zo aan te spreken. Misschien kon hij geen eigennamen onthouden. Hij sprak zowel de jongste der gendarmen aan met zoon als de oudgediende, doorwinterde gendarme die op het punt stond met pensioen te gaan. "Zoon, laat de oefeningen van het hanteren der wapens van de gendarme te voet uitvoeren".

En mijn vader beveelt : "Schouder geweer, zet af geweer, presenteer geweer..." Er blijven altijd onvolmaaktheden die niet ontsnappen aan het oog van de meester, hoe goed ze die bewegingen ook uitvoeren.

En mijn vader beveelt de beweging, die samen met andere misschien zal herhaald worden, 2 maal, 10 maal. Men schakelt dan over op de mars gedurende dewelke verschillende bewegingen worden uitgevoerd. De "opnieuws" zijn niet uit de lucht, de mannen zweten overvloedig in de warme uniformen, onder de beremutsen en onder het gewicht van de zware ransel. Ze komen en gaan als automaten. Mijn vader voelt stilaan de heesheid opkomen maar hij maakt gebruik van een ogenblik waarop de kolonel zijn rug naar hem draait om vlug een pilletje chloorkali in zijn mond te stoppen, waarbij hij bijna stikt. Uiteindelijk vindt hij toch zijn kalmte en stem terug.

De laatste "vooruit en presenteer geweer" weerklinken in de heldere morgen.

"Heel goed, mijn zoon, heel goed : er is nog een zekere aarzeling in de bewegingen, ook teveel traagheid. Men moet energieker zijn, ja, energieker. ! Daar zal men moeten naar streven in de toekomst. Nu, binnen de twee minuten naar het bureau voor de theorie."

De kolonel met de handen op de rug, houdt niet op zijn karwats op zijn kuit te slaan. Hij onderzoekt de sla, selders, wortelen, en kervel die groeien in de miniscule percelen omgevormd tot groententuin. Dan bemerkt hij

de hond, nadert zijn hok, maar Fox toont hem dreigende tanden en trekt zich verder terug in zijn hok " wat een individu" denkt hij "zelfs in uniform komt hij niet sympathiek over".

In het bureau begint een ander drama. Mijn vader en zijn drie mannen, die zich van hun ransel ontdaan hebben staan in houding, het hoofd recht, de pink aan de naad van hun broek...

De kolonel kent ze allemaal al heel lang en kent ook hun familiale situatie, maar het ritueel heeft echter opnieuw plaats. Hij nadert de oudste, een oude wachtmeester met witte haren. "Hoe is uw naam? Goed zoon, bent u getrouwd? Hoeveel kinderen? Naar welke school gaan ze?"

De oude gendarm heeft drie kinderen, die sinds lang getrouwd zijn, en die niet meer naar school gaan. Hij antwoordt met een gebroken en bevende stem recht voor zich uitstarend naar het portret van prins Boudewijn, die hem schijnt toe te lachen.

En de ondervraging gaat verder. Gendarme M... heeft geen kinderen en geeft dat met een stille en verlegen stem toe. De kolonel beveelt hem kinderen te hebben zoals iedereen.

"Begrepen, mijn zoon" zegt hij hem. "Goed, kolonel", fluistert hij "tot uw orders".

Gendarme B... heeft zes kinderen. "Heel goed, mijn zoon, daar zijn zeker toekomstige gendarmen bij?" "Ja, kolonel, maar het zijn zes meisjes". "Je zou enkele jongens moeten hebben, mijn zoon" zegt de kolonel en hij schakelt over naar de theorie. Iedereen wordt ondervraagd: wat betekent op heterdaad betrappt worden? Wat betekenen de termen: wapen, valse sleutels, oplichting?

Ondertussen bidden de echtgenotes in de keuken voor St.-Jozef, opdat alles goed zou verlopen; ze zullen echter weldra ook aan de beurt komen.

Gevolgd door mijn vader verlaat hij het bureau en betreedt de eerste woonplaats. Het is de keuken van wachtmeester M... Hij groet Mevrouw M.. en vraagt wat zij klaar maakt voor het middagmaal.

"Soep, mijnheer de kolonel" zegt de vrouw met een verlegen en bange stem, " aardappelen, groenten en vlees". De kolonel heft het deksel van de kookpot

op en snuift als een echte kenner de ontsnappende geuren op.

"Zeer goed, Mevrouw, zeer goed : een eenvoudig maar voedzaam en gezond maal. En welk brood eet u ?" "Wit brood van bij de bakker, mijnheer de kolonel".

" Ach, ik had het kunnen denken, dat is niets waard, u moet bruin brood eten, volkorenbrood". Daarna wendt hij zich tot wachtmeester M... " Ziet u zoon, men moet bruin brood eten, want dat is volkorenbrood. Het bezit bepaalde eigenschappen die gunstig zijn voor de gezondheid. U begrijpt dat toch, zoon ?"

"Ja, kolonel". "Dus in de toekomst eet ge bruin brood." En hij zet zijn bezoek verder, hij komt in een slaapkamer en stormt naar het bed dat hij met zijn beide vuisten bewerkt. "Te mals, zoon, dit bed is veel te mals ! Zo een zacht bed verzwakt de persoon die erin slaapt; om sterk te worden moet men op iets hards slapen. Daar moet iets aan veranderd worden, zoon, want zo een bed moet het ontwaken moeilijk maken, en de inspanning om tijdig op het appel te zijn is te groot. Daarenboven, staat het venster van deze kamer niet ver genoeg open. Lucht, zoon, er moet hier lucht zijn, veel lucht. De vensters van de slaapkamers moeten wijd openstaan, zelfs, en vooral gedurende de nacht, hou daar rekening mee, zoon".

Die dag had ik per ongeluk vrij, om een reden die ik mij niet herinner, en zat aan tafel mijn huiswerk te maken. Toen hij binnenkwam stond ik op en wachtte zwijgend. Plots merkte hij mij op : Is dat uw jongen, zoon ?" " Ja, kolonel". "Hoe oud is hij ?" "Tien jaar kolonel". "Hij is nogal mager, eet hij veel spek ?" Op die leeftijd had ik een hekel aan spek, alleen de geur al ontnam mij de eetlust. Mijn vader antwoordde hem eerlijk. "Hij houdt niet erg van spek, kolonel, maar wij zullen het hem wel gewoon maken".

"Goed, zoon, heel goed".

Hij bleef mij verder onderzoekend aankijken en plots merkte hij mijn weelderige haardos op. Helaas, een weerspannige haarlok viel en bleef onder mijn neus hangen. " Maar zoon", zegt hij tot mijn vader, "hoe kan u uw zoon met zo'n haardos laten rondlopen ? Zijn haar is te lang, veel te lang ! Slecht voor het haar, niet hygiënisch en verwiijfd. Dit haar moet er af en heel kort. Later zal hij zijn haar " en brosse " kunnen dragen, dat is tenminste viriel."

Daarop ging hij naar buiten en mijn vader vergezelde hem tot aan de poort van de kazerne, waar hij in houding ging staan en salueerde. De inspectie was voorbij, oef !

Terug in de keuken, gaf mijn vader mij het bevel onmiddellijk naar de kapper te gaan met zo'n preciese aanwijzingen dat het me onmogelijks was om deze verkeerd te interpreteren. Ik gehoorzaamde met verbeten woede en weende bijna toen ik de mooiste haardos van mijn tien lentes aan mijn voeten zag liggen. Het vergde maanden voor ik terug mijn hand kon laten glijden in een met genoeg vernieuwde haardos.

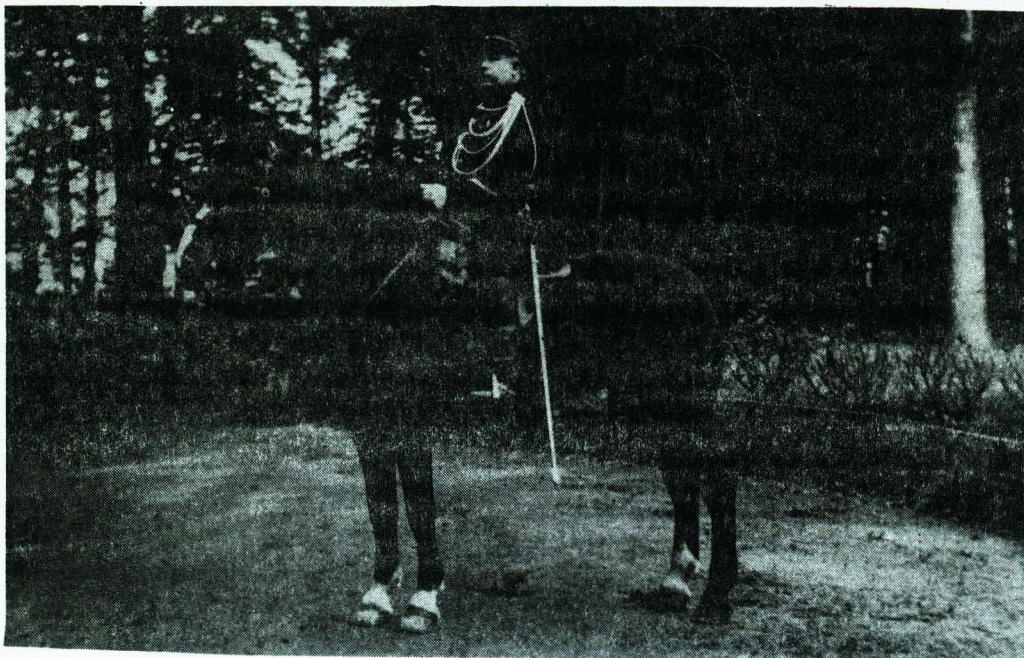
Daarna ging de kolonel met pensioen en ik zou hem niet meer terugzien. Dat belette mijn vriendjes niet mij een ganse tijd "Karel de Kale" te noemen. Gelukkig ben ik nooit dictator geworden want dan zou ik eisen dat iedere jongen kaal geschoren zou worden.



Wachtmeester Jules Pauwels.



Brigadecommandant
François Vankesbeeck.



Wachtmeester Pieter Deblieck.

7. ONZE BRIGADECOMMANDANTEN.

De volgende lijst werd grotendeels samengesteld aan de hand van de Bevolkingsregisters van Izegem. Omdat die niet altijd vermelden of een rijkswachter ook brigadecommandant of bevelhebber was, hebben we onze informatie moeten aanvullen, onder meer via de Dienst van het Stamboek van de Rijkswacht.

Zo konden wij het volgende overzicht van brigadecommandanten samenstellen.

1. Onze eerste brigadecommandant was wachtmeester Gabriel CLAEYS, geboren op 15 november 1836. Hij kwam van Herentals op 12 september 1889 en hij vertrok naar Ingelmunster op 10 januari 1897.
Wij schreven al dat hij kort nadien terug kwam naar Izegem als politie-toezieners.
2. François VANKESBEECK, geboren op 16 juni 1867 is ingeschreven in de registers als brigadier van de gendarmerie. Hij was commandant in Izegem van 3 februari 1897 tot 6 februari 1902. Daarna vertrok hij naar Moeskroen. Hij werd achteraf door het gemeentebestuur aangesteld als politiecommissaris van onze stad. Hij is de vader van de bekende Izegemse dokter Vankesbeeck.
3. Pieter DEBLIECK, geboren op 7 augustus 1858, was aanvankelijk ingeschreven als gendarme wat achteraf gewijzigd werd in wachtmeester der gendarmerie. Hij kwam vanuit Boom naar Izegem op 22 januari 1896. Hij vertrok naar Westerlo op 16 januari 1899. Dan was hij waarschijnlijk toen al gendarme. Hij kwam op 12 februari 1902 terug naar Izegem van Westerlo, mogelijks als wachtmeester.
4. Louis KORNELIUS, geboren op 1 november 1867 vinden we ingeschreven als bevelhebber der gendarmerie. Hij kwam van Zottegem op 22 april 1905 en is van hier overgegaan naar Berchem bij Oudenaarde op 22 november 1911.



Wachtmeester Filibert Vannerum.

5. Wachtmeester Auguste VERKIMPE, geboren op 11 september 1868. Hij kwam van Westerlo op 4 november 1911, bleef in Izegem tot 22 juni 1912. Dan is hij gaan wonen in De Panne.
6. Wachtmeester Filibert VANNERUM, geboren op 4 december 1881, kwam van Antwerpen op 1 augustus 1912. Op 1 november 1919 werd hij overgeplaatst naar Gent.

7. Pierre GOVAERTS, geboren op 22 juli 1883, was wachtmeester der gendarmerie, later gewijzigd in opperwachtmeester. Hij kwam van Beringen op 27 oktober 1919 en werd overgeplaatst naar Moerbeke-Waas op 23 maart 1922.
8. Opperwachtmeester Joseph VANBENEDEN, geboren op 5 januari 1888, kwam van Waesten op 25 maart 1922 en is vertrokken naar Komen op 2 augustus 1934.
9. Opperwachtmeester Antoon HOFMAN, geboren op 6 september 1891, kwam van Zelzate op 4 augustus 1934 en ging op 2 mei 1936 naar Emelghem, waarschijnlijk op rust.



Opperwachtmeester Joseph Vanbeneden Opperwachtmeester Anton Hofman.



Adjutant 1ste klas Henri Van Herck.

10. Adjutant eerste klas, Henricus VAN HERCK, geboren op 7 maart 1897, kwam van Hemiksem op 17 juni 1936 en was in Izegem brigadecommandant van 1936 tot 10 juli 1944 en van 8 oktober 1945 tot 1946. Tijdens de oorlog werd hij samen met VANDEDRYNCK gevangen genomen en weggevoerd. Na de oorlog verliet hij de rijkswacht om politiecommissaris in Izegem te worden. Hij stierf op 18 juni 1979.
11. Opperwachtmeester Odiel NIVILLE, geboren op 27 december 1902. Kwam van Ieper op 10 juli 1944 en ging op 8 oktober 1945 naar Menen.

Adjutant Edward Smet.



12. Adjutant, eerste klas, Edmond SMET, geboren op 20 oktober 1905, kwam van Moorslede op 22 juni 1946. Hij was tijdens de oorlog politieke gevangene. Hij verbleef in Holland in een interneringskamp. Hij ging hier met pensioen op 1.11.1951. Hij stierf op 14 maart 1955.
- Hij is de schoonvader van Wilfried Maertens, in Izegem beter gekend als "Taxi Wilfried". Zijn kleinzoon is eveneens in zijn voetsporen getreden en is momenteel luitenant bij de Rijkswacht.



Adjutant 1ste klas Alfons Missault.

Adjutant Gerard Van Der Poorten.



13. Adjudant eerste klas, Alfons MISSAULT, geboren op 4 november 1906. Kwam van St.-Niklaas op 15 januari 1952. Hij was de brigadecommandant tot 9 februari 1956. Dan ging hij naar Kortrijk.
14. Adjudant Gerard VAN DER POORTEN, geboren op 11 oktober 1913, kwam van Veurne op 25 februari 1956. Hij was brigadecommandant tot 1 januari 1968. Hij ging met rust hier in Izegem. Hij is overleden op 4 november 1982.
15. Adjudant-Chef, Raymond VANHEE, geboren op 7 december 1930, Hij kwam van Oostkamp op 27 oktober 1969 en was brigadecommandant tot op 1 januari 1987.



Adjudant Chef
Raymond Van Hee.



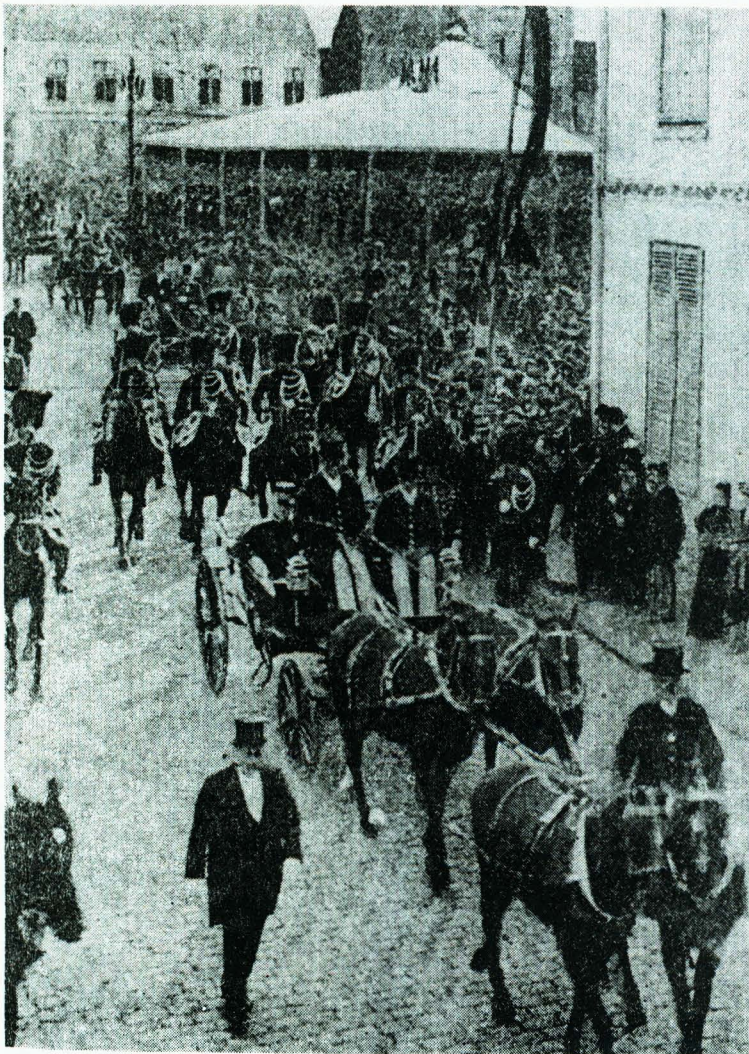
De huidige brigadecommandant Luc Lannoo.

16. Luc LANN00, geboren in Izegem op 29 juni 1946, kwam van Zonnebeke op 1 oktober 1986 en werd officieel onze huidige brigadecommandant op 1 januari 1987.



Foto TERMA

1987. De Izegemse Rijkswachtsbrigade. V.l.n.r. 1WM Gevaert - 1WM Cortvriendt -
1WM Dujardin - 1WM Demeulemeester - 1 WM Deleersnijder - 1 OWM Ghekier -
Adjt Lannoo Brigadecommandant - 1 OWM Vandaele - 1WM Baert -
1WM Viaene - WM Declercq - WM Lemahieu.



1901. De stoet n.a.v. het bezoek
van Prins Albert komt voorbij
de Rijkswachtbrigade.

8. EEN GREEP UIT DE IZEGEMSE PERS.

In dit hoofdstuk hebben wij aandacht voor de rijkswacht in de Izegemse pers. De berichten waarin de rijkswacht slechts te ordehandhaving verzorgde, werden meestal weggelaten. We denken aan stoeten, inhuldigingen, processies. Ook aan de vele geweldplegingen zijn we voorbij gegaan. Enkele spectaculaire gebeurtenissen hebben we de lezer niet willen onthouden. Namen van de betrokken personen (niet-rijkswachters) hebben wij daarbij laten vallen.

EMELGHEM

In den nacht tusschen 6 en 7 november zijn de kwaaddoeners wederom op ronde geweest. In de Ingelmunsterstraat hebben zij bij A de watervenster en ruiten samen in stukken geslagen. A sprong uit zijn bed en achtervolgde de kerels wel een 1000-tal meter ver. Hij hield een hunner aan en herkende hem. A verwittigde dadelijk de veldwachter en de gendarmen. Een onderzoek is geopend en de schelmen worden ieverig opgespoord.

(Gazette van Iseghem, 12 november 1898)

EMELGHEM

Zondagavond werden de genaamde X en Y door vijf kerels, gewapend met messen, aangevallen. Y, die niet op tijd kon vluchten, ontving 27 messsteken. De ongelukkige liep eindelijk in een naburig huis, waar een geneesheer hem kwam verzorgen. De gendarmerie heeft een onderzoek geopend. De aanvallers zijn gekend.

(Gazette van Iseghem, 21 december 1907)

INGELMUNSTER

Op bevel van M. Soudan, onderzoeksrechter te Kortrijk, hebben de wachtmeester Cornelis, bevelhebber van de Gendarmerie te Iseghem en gendarm De Blicck woensdag eene huiszoeking gedaan in de woning van Jan Delaere die onlangs, evenals zijne

meid zoo wredelijk vermoord zijn. De gendarmen moesten de kleederen trachten te vinden welke de moordenaar in den omtrek der plaats der misdaad zou kunnen verborgen hebben, vonden de gendarmen niet verre van het werkhuis, eene broek, welke schijnt toebehoord te hebben aan Alfons Delaere, neef van het slachtoffer en een rok toebehoorende aan de vermoorde dienstmeid, Romandie Desmet. De kleedingstukken zijn naar het parket van Kortrijk gestuurd.

(Gazette van Iseghem, 26 juni 1909)

WREEDE MOORD

Zaterdagavond, rond 7 1/2 ure, zaten eenige verbruikers in de herberg "Den Halven Liter" kruisplaats alhier, lustig te drinken en zich aan het spel te vermaken. Eensklaps ontstond er twist tussen een zeker X en Y. De baas der herberg verzocht de twisters te zwijgen of zijne herberg te verlaten. Gewillig verlieten beiden de herberg en den twist herbegon buiten. Eensklaps knalde een revolvershot door Y op zijnen tegenstrever gelost. X slaakte een kreet en plofte ten gronde. De dader nam de vlucht.

Eenige geburen kwamen op het gerucht der losbrandingen toegesneld en vonden X in eenen bloedplas uitgestrekt liggen. Zij namen hem op en droegen hem in de woning van A, smid, waar men hem te bed legde. Het slachtoffer was door den kogel in het hart getroffen. Geestelijke en geneeskundige hulp werden spoedig ontboden. Twee geneesheren kwamen weldra ter plaatse, doch reeds te laat, de dood had haar werk volbracht.

De politiecommissaris en de gendarmen deden onmiddellijk een onderzoek. Na de noodige bestatigingen gedaan te hebben werd het lijk van het slachtoffer naar het doodenhuis van het Oud Mannenhuis, Gentsstraat, overgebracht. De baas der herberg, waar de twist ontstaan was, eenige gebruikers en geburen werden onderhoord. Men ging op zoek naar den plichtige, doch deze was nergens te vinden.

Het parket van Kortrijk kwam maandag naar Iseghem, vergezeld van een wetsdokter die de lijkschouwing deed. Verscheidene getuigen waren ontboden en werden door den onderzoeksrechter onderhoord.

(Boos Iseghem, 21 februari 1914)

BETOOGINGEN

Een Emelghenaar die in de fabriek Decoene aan 't werk is gebleven is alle dagen

dagen het voorwerp van vijandelijke betoogingen van zijne werkbroeders voorkomende.

Om naar zijn werk te gaan, en om ervan terug te keren, moet hij beschermd worden door gendarmen en politieagenten die hem gedurig omringen en vergezellen.

(Boos Iseghem, 4 april 1914)

CACHTEM

De gendarmerie van Iseghem was vertrouwelijk te weet gekomen dat er in de vaart van Rousselaere naar de rivier de Leye door talrijke personen des nachts visch-sleeptochten ingericht werden. Een wakend ook werd gehouden en zondagnacht betrapten de Gendarmen verscheidene kereles die bezig waren met slepen. Het materiaal werd in beslag genomen.

(Het Iseghemsche Volk, 19 juli 1914)

MOBILISATIE VAN HET LEGER

De mobilisatie van het leger is bevolen. Eerste dat der mobilisatie : Zaterdag 1en augustus. De militairen met klein verlof, met bepaald verlof en met onbepaald verlof, inbegrepen de miliciens van dienst ontslagen in vreedestijd, zijn weder onder de wapens geroepen. Zonder hun wederoproepingsbevel af te wachten moeten zij zich onmiddellijk, langs den snelsten en den kortsten weg begeven naar de depots, korpsen of forten waar hunnen wapenen en hunnen kleedingsstukken zullen bewaard zijn.

Zullen worden aangehouden door de gendarmerie, degene die zich bij de korpsen waarvan zij deel maken niet zouden vervoegd hebben, uiterlijk voor twaalf ure, daags na dezen waarop het bevel van mobilisatie wordt aangeplakt in de gemeente

Geen enkel voorwendsel van ontwetendheid zal aangenomen worden.

De wederopgeroepen manschappen zijn verwittigd dat zij geen voedsel zullen ontvangen voor hunne aankomst in het depot of bij het korps en dat zij zich moeten voorzien van eenige levensmiddelen.

De zadel- en trekpeerden en de voertuigen, op te vorderen door den dienst van het leger, moeten door de zorgen van de eigenaars aan de remonte commissie geleverd worden op den dag, het uur en de plaats aangewezen op de vorderingsbevelen modellen nrs. 23 bis en 23 ter die door de gemeentebedienden ten woonhuize der eigenaars zullen afgeleverd worden.

De bedienden der Regering, der provinciën en der gemeenten zijn gehouden

behulpzaam te zijn aan de districts- en de kantonscommandanten alsmede aan de burgemeesters, voor de snelle en goede uitvoering der maatregelen betreffende de mobilisatie van het leger.

Zullen gestraft worden volgens de wetten, de ambtenaars of bedienden die de uitvoering dezer maatregelen mochten belemmeren of vertragen.

Den 1 augustus 1914

De Commandant van het gendarmerie-district

FREMAULT

(Het Iseghemsche Volk, 2 augustus 1914)

STERKE DRANKEN

De Gendarmerie heeft bevel gekregen de wet op den verkoop der sterke dranken beter te doen naleven. Gevolg daarvan : tamelijk veel processen...

(De Iseghemnaar, 26 februari 1921)

CACHTEM

Op de wijk Leegenhoed te Cachtem woont X, wagenmaker met zijn zoon en schoondochter. Zondagmorgen was X te Cachtem naar de mis gegaan en zijn zoon en schoondochter naar Rousselare.

Binst hunne afwezigheid heeft een behandige dief in 't huis gedrongen, den koffer opengedaan alsook een ijzeren koffertje dat er in zat en 38.500 Fr. Belgische Schatkist-bons gestolen. Het was de maandag dat de eigenaar de diefte heeft ontdekt.

De Gendarmerie van Iseghem heeft een onderzoek gedaan.

Volgens wij vernemen zijn de nummers der weerden gekend. De dief kan dus deze geldweerden niet uitwisselen. Best ware hier dat den dader op de eene of andere manier dit gestolene geld aan de eigenaar terug besteld.

(De Mandelbode, 16 juli 1927)

RECHTBANK VAN KORTRIJK

Den 26 februari ll deed de Heer Dewwaerder Dujardin bijgestaan door den Politieagent Ivo Mestdaghs en de wachtmeester Rombout en den brigadier der gendarmerie eene inbeslagneming van meubilair bij X, omdat zij weigerden hunne stadslasten van 't jaar 1924 te betalen.

X en zijne vrouw boden weerstand en beledigden de gendarmen, de deurwaerder en de politieagent.

De man gewapend met een hamer en de vrouw met een schoenmakersmes vielen de agent en de gendarmen aan. De agent Mestdagh bekwam eene erge wonde aan het hoofd en ook een der gendarmen werd gekwetst.

Woensdag is voor de rechtbank deze zaak opgeroepen geweest. De Heer Voorzitter van den rechtbank is zeer streng opgetreden.

Na een streng rekvisitorium van de Heer Procureur des Konings en na de verdediging voorgedragen door Heer Advokaat Desmet werden beide betichten ieder tot twee gevangenisstraffen veroordeeld, eene van zes maanden en eene van vijftien dagen beide niet voorwaardelijk.

De burgerlijke partij bekwam 100 frank als schadevergoeding.

Voor wat de minderjarige zoon X betreft, die met schoenleesten op het hoofd van den politieagent gesmeten had, is de zaak voor de kinderrechter opgeroepen geweest. Na de pleidooien aanhoord te hebben wordt de uitspraak acht dagen verschoven.

(De Mandelbode, 21 mei 1927)

BORMS KOMT !

Naar aanleiding van de Bormshulde leest men in een ingezonden lezersbrief : "Het is te danken aan het uiterst kalm optreden der gendarmen dat er geen onlusten plaats hadden. Wat er wel nog eens moet gezegd worden is dat er onder de deelnemers heethoofden waren die er op uit waren om eens in troebel water te visschen".

(De Mandelbode, 2 maart 1929)

NA DE BORMSHULDE

Wij lichten opnieuw een stuk uit een ingezonden lezersbrief. Dit geeft ons wel een idee hoe het er moet aan toe gegaan zijn.

... Zij schrijven in hunne gazette dat de politie en de gendarmen met den schrik op het lijf zaten, en de politieverordening niet durfden uitvoeren, en zij kondigen aan dat zij nationalisten de meesters zijn van de straat en de meesters zullen blijven. Dus, als er nog een burgemeester hunne stoeten durft verbieden zullen zij hunne hielen aan 't verbod vagen, en de politie zal moeten zien dat ze



21 augustus 1929. De gendarmen op de Zegeplaats, klaar voor de Bormsbetoging.

stil en braaf is. Dat is een brutale uitdaging aan het wettelijk gezag.

Indien ze dat waarlijk meenen, dan zij wie in 't kort toeren gebeuren. Van den eenen kant zal de beschimping van de politie deze laatste wel wat nijdiger maken en ze min door de vingers doen zien, want bij velen heeft het den indruk gelaten alsof de politie er een beetje haar broek aan gevaagd heeft. Zij en heeft zelfs geen enkele overtreding vastgesteld.

Van den anderen kant, hebben de betoogers nu al durven schippen, en slaan met hun stokken op de peerden der gendarmen er waren er met revolvers gewapend, anderen met ijzeren werktuigen of met papieren zakken met peper gevuld. Wat zullen zij doen bij een volgende gelegenheid.

Met al hun opstandig gedoe scheppen de nationalistten een gevaarlijken gemoedstoestand bij hunne volgelingen. Zal de overheid ondergeven voor hun geweld en gestook? Het is moeilijk te gelooven dat de wettelijke macht het zal af-

leggen voor bedreigingen, en er is niemand die er aan twijfelt dat de overheid als 't moet, tegen eene kwaal die wil verergeren, doortastende maatregelen zal moeten nemen...

(De Mandelbode, 16 maart 1929)

CACHTEM

BEELDSTORMERS

Verleden zondag, Kerstdag, kwamen eenige inwoners van Cachtém van de 4 1/2 ure mis van de Paters Capucienen. Aan 't Kapelleke der hofstede bewoond door Désiré Van Hove, staande nabij de Mandelmeerschen, langs de kalsijde van de vaart naar Cachtém plaats vinden zij het Onze Lieve Vrouwebeeld die er in de kapelle staat gansch in stukken geslegen. De pastoor werd verwittigd, alsook de veldwachter der gemeente en de gendarmen.

Uit het onderzoek wierd vastgesteld dat rond 5 uur des morgens deze beeldstormerij moest plaats hebben gehad.

(De Mandelbode, 31 december 1932)

DE RIJKSWACHT DOET ONDERZOEK

Dinsdag laatst werd opnieuw in al de dinasolokalen en bureelen, alsmede in de lokalen der roode ligamannen en communisten nauwkeurige huiszoeking gedaan door de Rijkswacht. Het ging dezen keer (...) niet over wapens, maar duidelijk om dokumenten. Dit staat waarschijnlijk in verband met het feit dat alle staatsambtenaren welke lid zijn van die organisaties uit staatsdienst zullen ontslagen worden. Ook hier ter stede zijn de gendarmen in het Vlaamsche Huis binnen getrokken en hebben er den in- en uitgang bewaakt.

(De Mandelbode, 3 december 1933)

SOCIALISTISCHE MANIFESTATIE VERBODEN

Over eenige dagen hadden de socialisten briefjes en plakbrieven in de stad verspreid om de werkersbevolking van Iseghem en omliggende gemeenten aan te zetten tot het inrichten van een manifestatie in de straten van de stad Iseghem.

Deze betooging werd door de stedelijke overheid bij hoogdringendheid verboden.

Dinsdagnamiddag kwamen vijfentwintig gendarmen te voet en te paard te Iseghem

aan. Onder de bevelen van de heer politiecommissaris, werden de bijzonderste punten der straten bezet door politieagenten en gendarmen om de orde te handhaven.

Alles verliep in rust.

(De Mandelbode, 26 januari 1935)

RIJKSWACHTER OMVERGEREDEN.

Bij de doortocht van de Omloop het Volk moesten de rijkswachters dienst doen om het verkeer te regelen in de Gentsstraat, namelijk Trassenskapelle. Toen de hoofdgroep der renners voorbij was gereden wilden meerdere volgauto's zeer snel deze achterna zetten en iedereen haastte zich zijn voorbijgangers voorbij te steken. De rijkswachter, Eduard Balliu, die zich dicht bij het voetpad bevond werd door een auto gevat en ten gronde geslingerd. Hij liep een diepe hoofdwonde op en men vreesde zelfs voor een bekkenbreuk.

Hij werd naar het ziekenhuis te Oostende overgebracht.

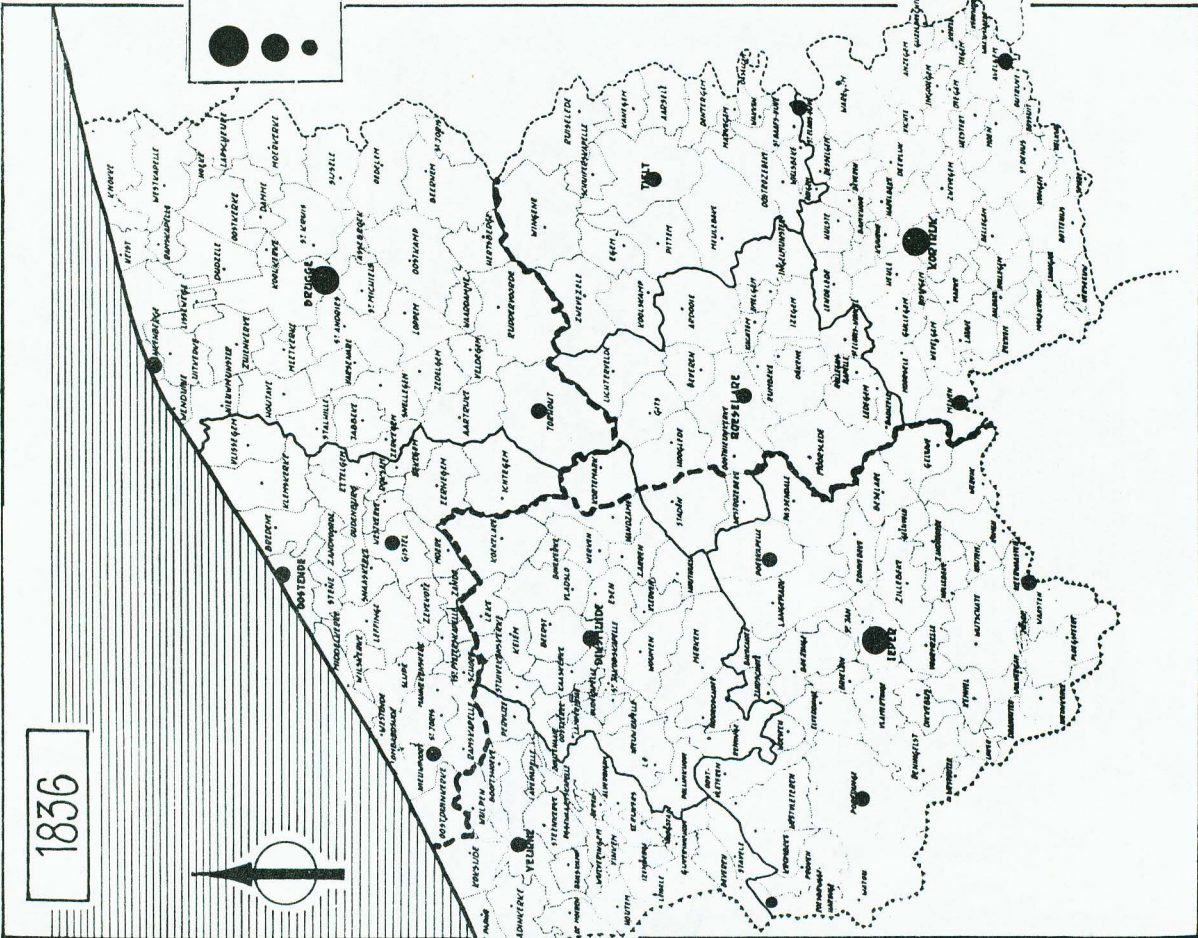
(De Mandelbode, 7 maart 1956)

VOETNOTEN

- (1) De meeste gegevens voor dit hoofdstuk haalden we uit : L. Sourie, *De Belgische Rijkswacht*; Generale Staf van de Belgische Krijgsmacht, *Geschiedenis van het Belgisch Leger*, 2 delen, 1979 en Algemeen Commando van de Rijkswacht, *Geschiedenis van de Rijkswacht*, Brussel 1979.
- (2) Theorie BERT, herwerkte uitgave van 1940, p. 95
- (3) De gegevens voor dit hoofdstuk ontleen we aan R. BEKAERT, *Izegem onder het Franse Tijdvak*, Izegem, 1980, eerst verschenen in *Ten Mandere*, nrs. 39, 40, 43 en 48/49. Zie ook IDEM in *Geschiedenis van Izegem*, p. 113-131.
- (4) Daar Izegem onder de Kasselrij van Kortrijk viel, was dit waarschijnlijk een gendarm die behoorde tot de 16e Divisie - 3le Eskadron - Compagnie Leie - Luitenantchap Kortrijk.
- (5) R. BEKAERT, *Izegem ...*, p. 78.
- (6) Kapt. E. SEYNAEVE, *Dominokrantje*, 1983, Speciale Brigade Tielt, p. 51.
- (7) 1 voet = 0,29759 m - de voet was verdeeld in 11 duimen
10 voeten = 1 kleine roede of pertse = 2,9759 m
100 kleine roeden = honderdlands = 885,5980 m².
- (8) SAI, notulen van de gemeenteraad, 3 april 1869
- (9) SAI, uitgaande briefwisseling, nr. 4647
- (10) Idem, nr. 4648, brief van 6 april 1869.
- (11) Idem, nr. 4649, brief van 17 april 1869.
- (12) Idem, nr. 4832
- (13) Idem, nr. 4840
- (14) Idem, nr. 5348
- (15) Idem, nr. 5425
- (16) Idem, nr. 5435
- (17) *De Mandelbode*, 3 oktober 1953, rubriek Snippers
- (18) Zie *Ten Mandere*, nr. 76 (1986) p. 201
- (19) Waarschijnlijk komt de naam voort uit het feit dat die politie-toeziener een kepi droeg van zwarte stof, met heel wat zilveren gallons als versiering. Zo kreeg die kepi wel een "witter" uitzicht; de volksmond sprak nooit van kepi, wel van een "klakke". Vandaar "witte klakke". Later zijn er nog meer gendarmen overgegaan naar de stedelijke politie.

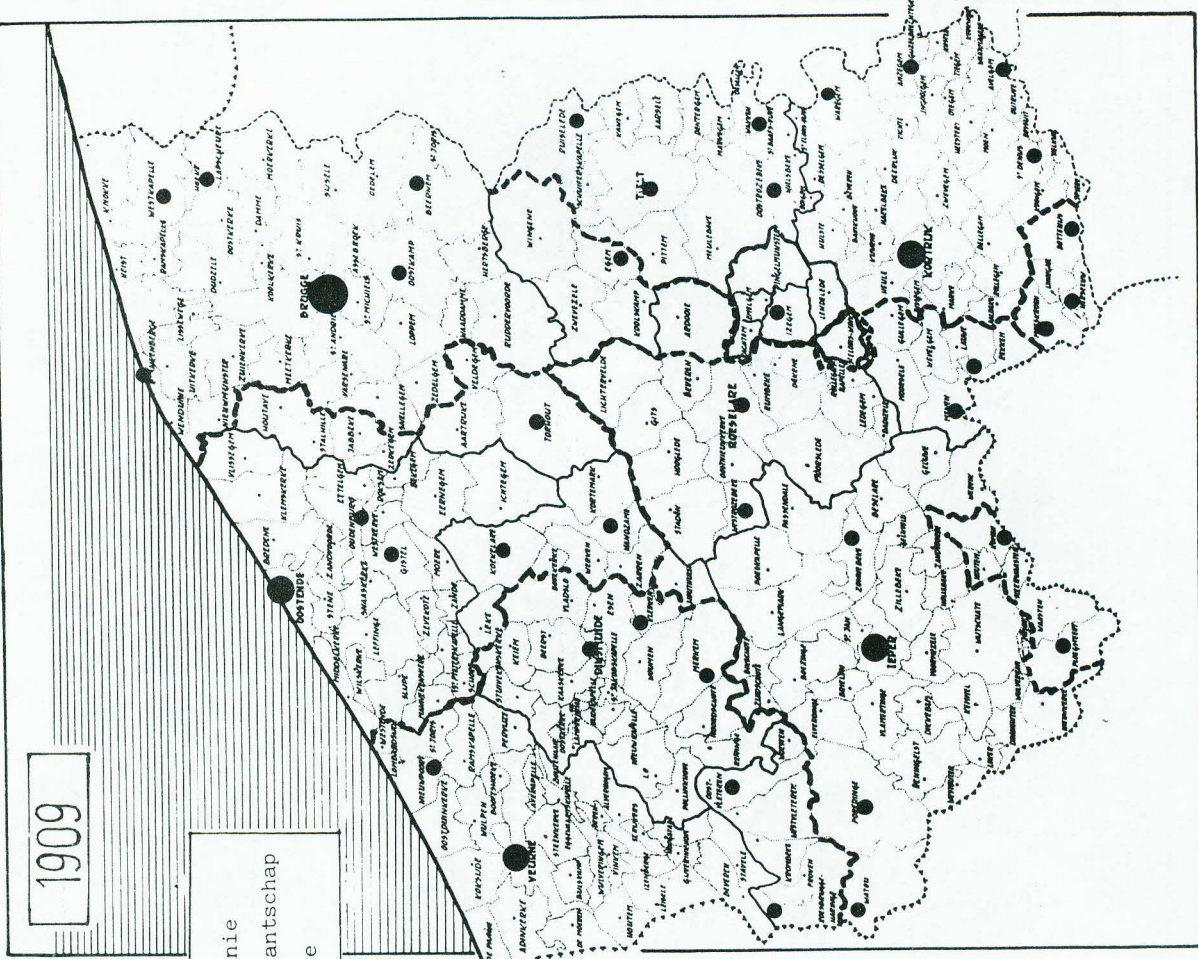
- (20) *Gazette van Iseghem*, 29 oktober 1898.
- (21) SAI, uitgaande briefwisseling, nr. 5657. Op 2 augustus 1888, nr. 5667, werd een nieuwe brief geschreven, omdat de datum van de koers verschoven werd. Deze paardenrennen grepen plaats vanaf 1884 en bleven een volkstraditie tijdens de kermisweek tot het eind van de jaren 1940.
- (22) SAI, Inkomende briefwisseling, 24 juli 1888.
- (23) Id., 18 maart 1905, genotuleerd op 21 maart.

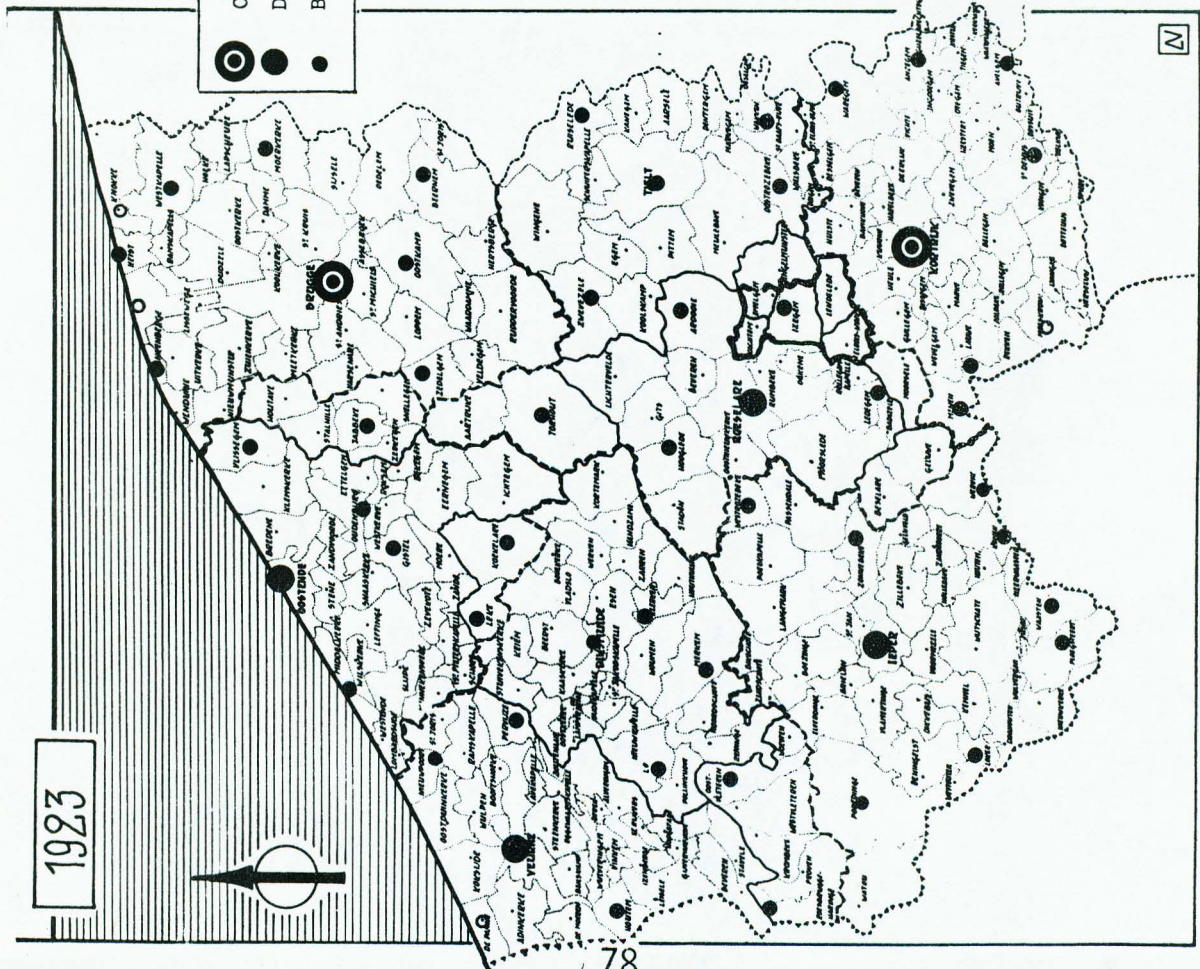
1836



1909



Compagnie
Luitenantchap
Brigade

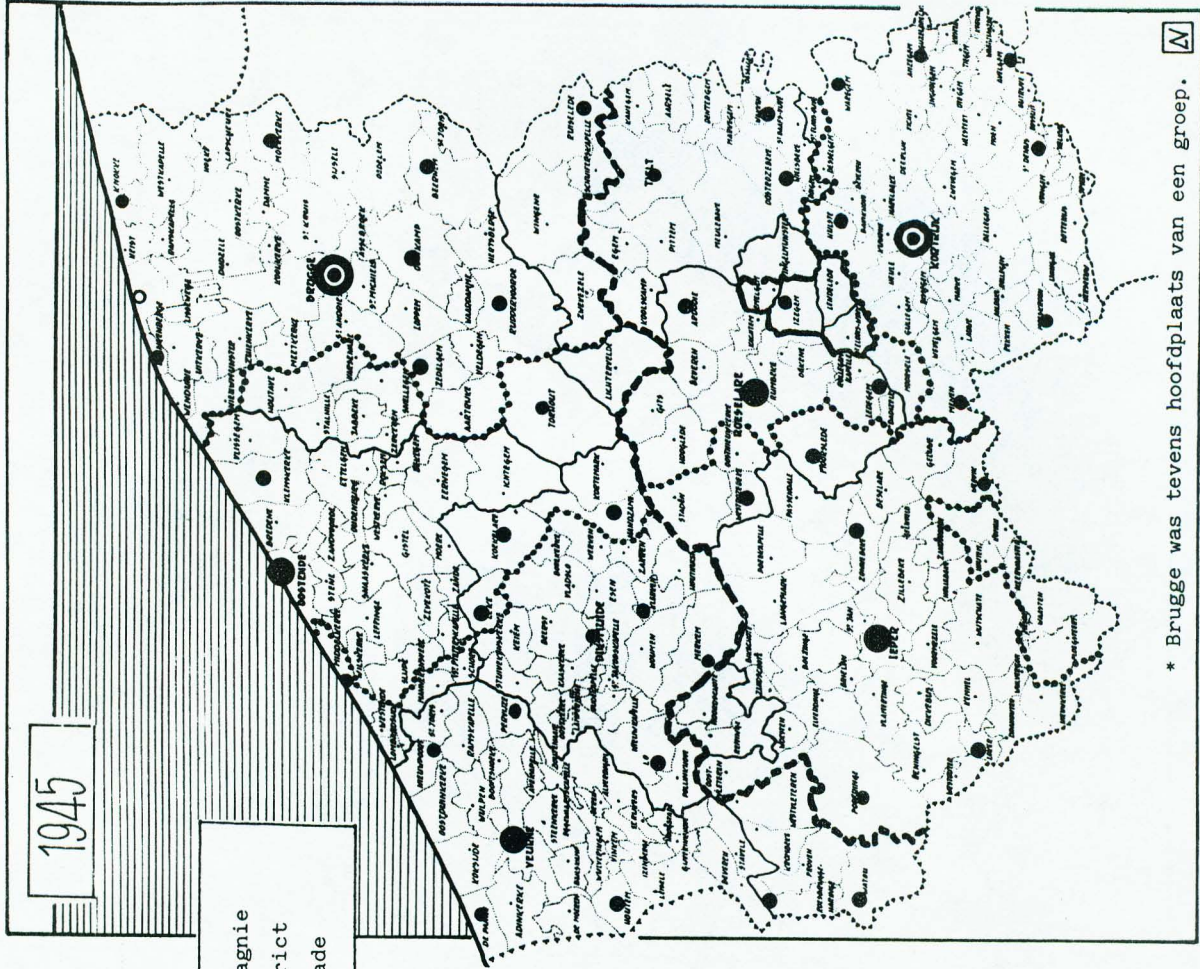




1923



 District
 Brigade



1945



* Brugges was tevens hoofdplaats van een groep.

VOORLOPIGE LIJST VAN ERELEDEN 1987

Afgesloten op 24/04/87.

ALLEWAERT Luc	Marktstraat 14	8700 IZEGEM
BOURGEOIS André	St.-Tillostraat 9	8700 IZEGEM
CAUWE Albert E.H.	Kerkstraat 13	8700 IZEGEM
CHRISTIAENS Omer	Prins Albertlaan 2	8700 IZEGEM
DEFORCHE Christian	H.Consciencestraat 18	8700 IZEGEM
DEPOORTER Raphaël	Roeselaarsestraat 26	8700 IZEGEM
DURANT Gerard	Kortestraat 6	8700 IZEGEM
DUPONT Jim	Kerkplein 8 bus 4	8700 IZEGEM
DUYCK André	St.-Jorisstraat 55	8700 IZEGEM
FEYS Gerard	Camiel Ameyestraat 1	8700 IZEGEM
HERMAN Raf	Stijn Streuvelsstraat 26	8700 IZEGEM
LAGA Herman	Gentse Heerweg 48	8700 IZEGEM
MICHIELS Eric	Gentsestraat 27	8700 IZEGEM
OOSTERLYNCK Jozef	St.-Jorisstraat 47	8700 IZEGEM
SAELEN André Mevr.	Kachtemsestraat 137	8700 IZEGEM
SAGON-VAN DE VANNE F.	Gentsestraat 17	8700 IZEGEM
SAGON Luc	Oude Iepersestraat 45	8700 IZEGEM
SAMOY-STELLEMANS	St.-Rafaëlstraat 20	8700 IZEGEM
STROBBE-STAESSENS	Vredestraat 1	8700 IZEGEM
VANDENBUSSCHE André	Dam 43	8700 IZEGEM
VANGHEENBERGHE Leon	Dweersstraat 10	8700 IZEGEM
WERBROUCK Raymond	Roeselaarsestraat 143	8700 IZEGEM
WYDOOGHE Erik	Karel de Goedelaan 13	8700 IZEGEM
ONDERSTEUNINGSGENOOTSCAP ZUSTERS VAN LIEFDE	Roeselaarsestraat 143	8700 IZEGEM

BOUCHERIE Gerard	Potaardestraat 1	8810 ROESELARE
DECLERCQ Carl	Izegemsestraat 57	8768 LEDEGEM
GILLES DE PELICHY Mej.	Keizer Karelsstraat,105b.30	8000 BRUGGE
HESPEEL Eric	Lange Kant 11	2840 HAACHT
MEYFROIDT Armand	Vlasschaardstraat 12	8770 INGELMUNSTER
SOENS Gerard	Beukenlaan 11	8760 LENDELEDE

FERRATUM

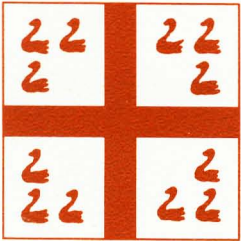
In ons vorig Info-nummer werden de HH. R. WERBROUCK en A. MEYFROIDT niet vermeld als Ere-leden en H. T. WERBROUCK werd vergeten als gewoon lid. Onze excuses hiervoor !

VOORLOPIGE LIJST VAN STEUNENDE LEDEN 1987.

Afgesloten op 24/04/87.

BRAL-DEJONGHE Rudi	Ardooisestraat 62	8700 IZEGEM
CHRISTIAENS Roselin Mevr.	Grote Markt 17	8700 IZEGEM
DEBRUYNE Rudy	Slagmeersenstraat 13	8700 IZEGEM
DECLERCQ Edwin	Kerkestukstraat 18	8701 IZEGEM
GITS Jan	Kasteelstraat 21	8700 IZEGEM
HINNAERT Leon	Krekelstraat 59	8700 IZEGEM
LEFEVRE Jozef	Karel de Goedelaan 18	8700 IZEGEM
LOUWAEGE E.H. Et.	Hollebeekstraat 1	8700 IZEGEM
MADOU André	Roeselaarsestraat 317	8700 IZEGEM
MARRANNES Val.	Gentsestraat 8	8700 IZEGEM
NAESSENS Maurice	Ingelmunstersestraat 50/52	8700 IZEGEM
PATTYN André	Rumbeeksestraat 48	8700 IZEGEM
SEYNAEVE Jozef	Burg. v.d. Bogaerdelaan 93	8700 IZEGEM
SPRIET Leon	Kortrijksestraat 86	8700 IZEGEM
STROBBE-DEBEVER G. Mevr.	Korenmarkt 11 app.1	8700 IZEGEM
VANACKER Jules	Kachtemsestraat 7	8700 IZEGEM
VANBECKEVOORT Jaak	Meensestraat 131	8700 IZEGEM
VANDEBUSSCHE Michel	Nieuwstraat 9	8700 IZEGEM
VANFLETEREN Georges	Pr.Albertlaan 46	8700 IZEGEM
VANHAVERBEKE Luc	Roeselaarsestraat 83	8700 IZEGEM
VANHECKE Johan	Prinsessestraat 74	8700 IZEGEM
VANNESTE Michel	Slagmeersenstraat 69	8700 IZEGEM
VERHAEGHE Luc	Oekensestraat 29	8700 IZEGEM
VERMAUT Victor	Kapucijnenlaan 76	8700 IZEGEM
ZUSTERS VAN "AVE MARIA"	Gentsestraat 31	8700 IZEGEM

VERANNEMAN André	Ooststraat 119	8800 ROESELARE
VERMEULEN-VANHAUWAERT R.	Dubbelsingel 3	8310 BRUGGE 3



77

TEN MANDERE VERSCHIJNT VIER MAAL PER JAAR.
XXVIIe jaargang • Aflering 1 • Nr. 77 • April 1987
Redactie: Europastraat 13, 8770 Ingelmunster.